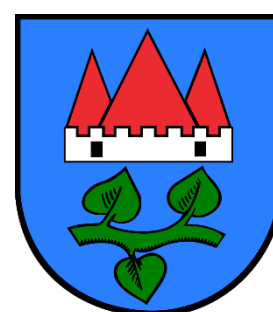

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY JEZIORANY
NA LATA 2020-2026**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	14
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE	14
2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA	15
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE	15
4. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY	19
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	25
6. KULTURA, SPORT I REKREACJA	27
7. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	30
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	34
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	40
10. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	41
11. POMOC SPOŁECZNA	42
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	55
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ...	57
14. ANALIZA SWOT	71
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	74
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	77
IV. PROGRAMY I PROJEKTY.....	88
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	89
SPIS TABEL I WYKRESÓW	93

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Jezioranach. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Strategia została przygotowana na lata 2020-2026. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej

mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Transport i komunikacja; Sytuacja demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Gospodarka i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Kultura, sport i rekreacja; Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Przemoc; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeziorany na lata 2020-2026 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,

- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeziorany na lata 2020-2026 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Olsztyńskim na lata 2016-2025,
- Strategia Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014-2024.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę

rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodość w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczynić się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te

wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia oparte na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorzady województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 przewiduje utworzenie 12 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowych 10. Regionalny rynek pracy i 11. Włączenie społeczne.

Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych wyznaczonych w ramach osi priorytetowej 10. zakładają zwiększenie zatrudnienia głównie wśród osób bezrobotnych i biernych zawodowo (zwłaszcza osób długotrwale bezrobotnych i z niepełnosprawnościami, osób w wieku 50 lat i więcej, osób o niskich kwalifikacjach i kobiet) oraz poprawę sytuacji zawodowej osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, wzrost liczby przedsiębiorstw zdolnych do funkcjonowania na rynku, wzrost liczby wejść i powrotów na rynek pracy wśród osób pełniących funkcje opiekuńcze, przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, niwelowanie skutków negatywnych zmian gospodarczych poprzez działania outplacementowe oraz zmniejszenie poziomu dezaktywacji zawodowej ze względu na chorobę lub niepełnosprawność.

Z kolei cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych sformułowanych w ramach osi priorytetowej 11. zakładają aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich sytuacji społeczno-zawodowej, zwiększenie dostępności usług zdrowotnych oraz usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz wzrost zatrudnienia poprzez rozwój ekonomii społecznej.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku jest dokumentem, który wyznacza wizję rozwoju społecznego, priorytety, cele i działania samorządu województwa w zakresie polityki społecznej. Za cel główny Strategii uznano „Osoby i rodziny z województwa warmińsko-mazurskiego, ich środowiska lokalne i otoczenie instytucjonalne współdziałają ze sobą i są zaangażowane we wzmacnianie integracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej”.

W ramach celu strategicznego 1. wyznaczono działania służące lepszemu i bardziej aktywnemu funkcjonowaniu dzieci i młodzieży w społeczeństwie, lepszemu funkcjonowaniu rodzin dzięki dobrym warunkom społeczno-instytucjonalnym oraz wzmocnieniu rodzin, które

odpowiedzialne za swój los, tworzą wszystkim swoim członkom lepsze warunki do prawidłowego rozwoju i opieki.

Działania zaplanowane w obrębie celu strategicznego 2. zakładają z kolei coraz większą aktywizację i integrację osób starszych oraz lepsze wykorzystanie ich potencjału w środowisku lokalnym, zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych w życiu rodzinnym, społecznym i zawodowym oraz lepszą ich integrację ze środowiskiem otwartym na ich potrzeby i potencjał, zwiększenie świadomości i aktywności osób uzależnionych, współuzależnionych i ofiar przemocy w procesie wychodzenia z problemów, z którymi się zmagają, i prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie, a także wzrost aktywności osób z innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w procesie powrotu do samodzielnego, godnego życia w rodzinie i społeczeństwie.

Cel strategiczny 3. będzie natomiast realizowany poprzez podejmowanie działań służących nabywaniu przez osoby bezrobotne, w tym osoby młode i w wieku 50 lat i więcej, kwalifikacji i umiejętności coraz bardziej adekwatnych do zmieniających się potrzeb rynku pracy oraz zwiększeniu ich aktywności i mobilności zawodowej, zwłaszcza na regionalnym rynku pracy, zwiększeniu poziomu wykształcenia wśród bezrobotnych osób niepełnosprawnych, dzięki czemu staną się bardziej aktywne zawodowo i zwiększą możliwości podjęcia pracy, a także nabywaniu kwalifikacji zawodowych i umiejętności społecznych skutkujących coraz większym usamodzielnieniem społeczno-zawodowym innych osób długotrwale bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym, m.in. osób bezdomnych, opuszczających zakłady karne, ośrodki terapii uzależnień.

W ramach celu strategicznego 4. wyznaczono działania służące skuteczniejszemu zaspokajaniu potrzeb lokalnych społeczności przez sektor pozarządowy dzięki jego rozwojowi branżowemu i terytorialnemu, profesjonalizacji i zwiększeniu, przy współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, aktywności organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz społeczności lokalnych, a także zwiększeniu udziału i aktywności mieszkańców województwa w działaniach obywatelskich i kształtowaniu wśród nich postaw prospołecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Olsztyńskim na lata 2016-2025 jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w powiecie, wyznaczono misję, cele, priorytety i kierunki działań.

Wyznaczone cele szczegółowe zakładają: wzmacnianie kompetencji rodziców oraz prawnych opiekunów w zakresie należytej opieki i wychowania dzieci, stymulowanie fizycznego, emocjonalnego i intelektualnego rozwoju dzieci i młodzieży, zapewnienie skutecznej pomocy rodzinom doświadczającym trudności opiekuńczo-wychowawczych, dysfunkcji i kryzysów, poprawę dostępności form rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie, zwiększenie dostępu osób niesamodzielnych i ich rodzin do pomocy i wsparcia, rozwój usług rehabilitacyjnych oraz kompensujących różne rodzaje niepełnosprawności, zmniejszanie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym korzystanie z dóbr i usług publicznych, kreowanie otoczenia sprzyjającego aktywności społeczno-zawodowej oraz integracji osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i starszych, wzrost zatrudnienia wśród mieszkańców powiatu będących w wieku aktywności zawodowej, zwiększanie aktywności i mobilności zawodowej, podnoszenie poziomu kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego, wzrost liczby podmiotów gospodarczych oraz miejsc pracy w powiecie, wzmocnienie roli ekonomii społecznej w aktywizacji zawodowej osób zagrożonych marginalizacją, wzrost świadomości społecznej w zakresie dbania o zdrowie i bezpieczeństwo, zmniejszenie dysproporcji w korzystaniu z opieki medycznej związanych ze statusem społecznym, ekonomicznym lub miejscem zamieszkania, ochronę zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem czynników uciążliwych i szkodliwych oraz chorób, w tym zakaźnych i zawodowych, podnoszenie kompetencji pracowników instytucji i organizacji działających w ramach lokalnego systemu pomocy i wsparcia, wzmocnienie standardów w zakresie zarządzania jednostkami oraz oferowanych przez nie usług społecznych oraz uzyskanie synergii działań różnych podmiotów dzięki zacieśnieniu współpracy oraz lepszemu jej skoordynowaniu.

Strategia Rozwoju Gminy Jeziorany na lata 2014-2024 jest podstawowym dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunki rozwoju gminy. W oparciu o diagnozę sytuacji w gminie, sformułowano kierunki rozwoju gminy, jej misję, wizję oraz cele, kierunki działania i zadania realizacyjne.

Do zadań realizacyjnych istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono m.in.: podnoszenie kwalifikacji osób bezrobotnych poprzez tworzenie dodatkowych kursów, prowadzenie badań dotyczących potrzeb lokalnego rynku pracy, współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami, uatrakcyjnienie oferty dla inwestorów, którzy chcieliby uruchomić

działalność na terenie gminy, wdrażanie działań promujących ideę konkurencyjnej współpracy wśród lokalnych przedsiębiorstw, zapewnienie lepszych warunków dla osób, które chciałyby otworzyć własną działalność gospodarczą, poprawę sytuacji dochodowej mieszkańców gminy poprzez tworzenie nowych miejsc pracy, tworzenie programów profilaktycznych propagujących walory turystyczne gminy Jeziorany, zwiększenie bazy noclegowej i gastronomicznej oraz podjęcie działań zmierzających do promocji walorów turystycznych gminy.

Za ważne uznano również: zwiększenie oferty kulturalnej dla dzieci, młodzieży, dorosłych i starszych, współpracę z Miejskim Ośrodkiem Kultury oraz Miejską Biblioteką Publiczną, tworzenie programów sprzyjających aktywizacji mieszkańców, podejmowanie działań mających na celu zwiększenie zaangażowania społecznego w wydarzenia m.in. o charakterze kulturalnym, historycznym i religijnym realizowanych na terenie gminy, rozszerzenie oferty dla dzieci i osób starszych, współpracę Miejskiego Ośrodka Kultury z Domem Pomocy Społecznej, wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i dzieci, poszerzenie oferty Miejskiej Biblioteki Publicznej, Miejskiego Ośrodka Kultury oraz Ośrodka Sportu i Rekreacji w Jezioranach, zwiększenie liczby organizowanych wydarzeń, m.in. o charakterze kulturalnym, historycznym i religijnym realizowanych na terenie gminy, modernizację i doposażenie gabinetów lekarskich w sprzęt i materiały niezbędne do prawidłowej opieki lekarskiej, zwiększenie liczebności prowadzonych badań profilaktycznych na terenie gminy, zapewnienie lepszej opieki medycznej, pielęgnacyjnej i rehabilitacyjnej dla dzieci i osób starszych, podniesienie bezpieczeństwa pieszych poprzez oznakowanie miejsc przejść dla pieszych, tworzenie programów profilaktycznych dotyczących poprawy bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poprawę stanu technicznego dróg gminnych i współpracę z zarządcami dróg powiatowych i wojewódzkich.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Jeziorany jest gminą miejsko-wiejską, położoną w województwie warmińsko-mazurskim, w powiecie olsztyńskim. Graniczy z 5 gminami powiatu olsztyńskiego: Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Dywity i Kolno, a także z gminą Bisztynek z powiatu bartoszyckiego oraz gminami Kiwity i Lidzbark Warmiński z powiatu lidzbarskiego.

Gmina zajmuje powierzchnię 211,49 km², co stanowi 9,87% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi miasto Jeziorany oraz 22 sołectwa: Derc, Franknowo (składa się z dwóch wsi: Franknowo i Wólka Szlachecka), Jeziorany-Kolonie, Kiersztanowo, Kikity, Kostrzewy, Kramarzewo, Krokowo, Lekity, Miejska Wieś, Olszewnik, Pierwagi, Piszewo, Polkajmy, Potryty (składa się z dwóch wsi: Potryty i Wilkiejmy), Radostowo, Studnica, Studzianka, Tłokowo, Wójtówko (składa się z czterech wsi: Wójtówko, Kalis, Modlin i Ustnik), Zerbuń i Żardeniki. Siedziba władz gminy znajduje się w mieście Jeziorany.

Gmina Jeziorany leży w środkowej części Pojezierza Mazurskiego w dorzeczu Łyny. Krajobraz jest malowniczy, sfałdowany przez ustępujący lodowiec. Na obszarze gminy znajduje się 8 jezior, z których wyjątkowo atrakcyjne jest jezioro Blanki oraz przylegające do granic gminy jezioro Luterskie. Na terenie gminy ustanowiono rezerwat przyrody „Ustnik”, położony przy drodze z Jezioran do Lidzbarka Warmińskiego.

Historię gminy dokumentują zachowane zabytki, świadczące o jej bogatej historii i kulturze. Do najciekawszych zaliczyć można gotycki kościół św. Bartłomieja z 1390 roku, założenie urbanistyczne rynku tzw. przelotowego z główną ulicą, pozostałości murów miejskich i piwnic zamku biskupów warmińskich, kościół poewangelicki, obecnie rzymskokatolicki filialny pw. św. Jadwigi Królowej oraz liczne zabytkowe budynki, m.in. spichlerze, gmach poczty, willę „Zameczek”, a także wiele przydrożnych kapliczek.

2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Przez gminę Jeziorany przebiegają 2 drogi wojewódzkie – nr 593 z Miłakowa do Reszla i nr 595 z Jezioran do Barczewa. Sieć komunikacyjną gminy uzupełniają drogi powiatowe (o łącznej długości 73,86 km) oraz drogi gminne (o łącznej długości 48,3 km).

Jeziorany położone są w odległości ok. 22 km od Lidzbarka Warmińskiego, 25 km od Biskupca i 35 km od stolicy województwa – Olsztyna.

Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczą firmy prywatne: Inter Trans Kobus z Dobrego Miasta, RIK – Transport Osobowy z Lidzbarka Warmińskiego oraz firma Rynko.

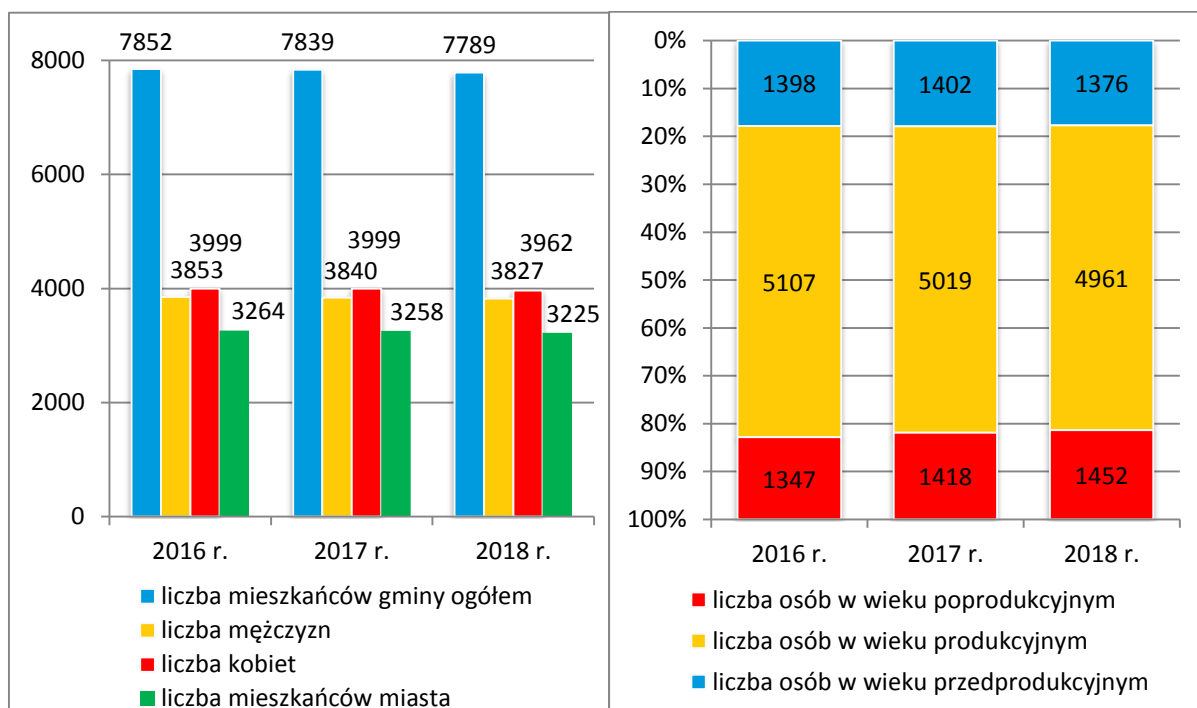
Ocenia się, że dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy Jezioran, Kostrzew, Derca, Krokowa, Wójtówka, Ustnika i Modlin. Z kolei z trudnościami komunikacyjnymi borykają się mieszkańcy miejscowości: Radostowo, Studnica, Studzianka, Potryty, Olszewnik, Żardeniki, Kikity, Miejska Wieś, Zerbuń, Wilkiejmy, Lekity, Franknowo, Kramarzewo, Wólka Szlachecka i Polkajmy.

3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2018 liczba ludności gminy systematycznie zmniejszała się (z 7.852 w 2016 r. do 7.789 w 2018 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród mieszkańców stanowiły kobiety.

W analizowanym okresie liczba dzieci i młodzieży ulegała wahaniom, liczba osób w wieku produkcyjnym stale spadała, natomiast liczba osób starszych systematycznie rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2016-2018

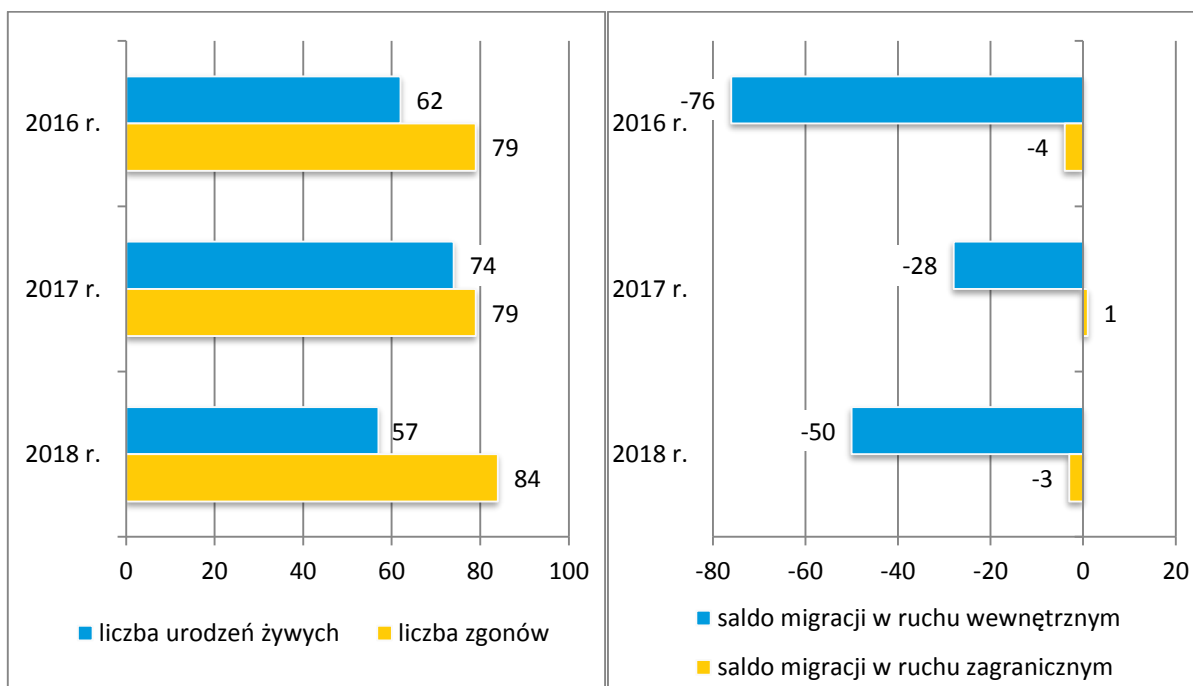

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2018 przyrost naturalny w gminie był ujemny (-17 w 2016 r., -5 w 2017 r., -27 w 2018 r.), podobnie jak saldo migracji, odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym (-76 w 2016 r., -28 w 2017 r., -50 w 2018 r.).

Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2016-2018

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy podkreślić, iż przyjęty do badania trzyletni okres jest zbyt krótki, aby jednoznacznie zdefiniować charakter zachodzących zmian. Uwagę zwraca jednak malejący udział dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym w populacji mieszkańców gminy przy systematycznie rosnącym udziale osób starszych. Na tej podstawie przypuszczać należy, że w niedługim czasie gmina zmagać się będzie z postępującym procesem starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

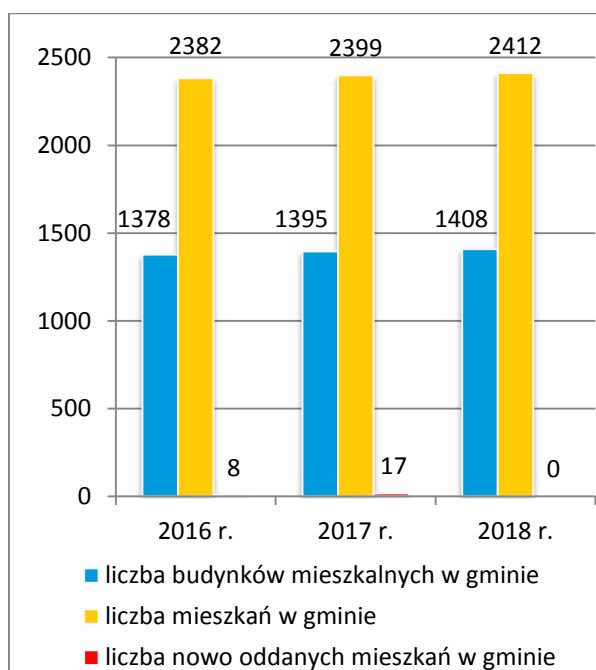
Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2018 liczba mieszkań w gminie zwiększała się z roku na rok (z 2.382 w 2016 r. do 2.412 w 2018 r.). W 2017 roku oddano w gminie 17 mieszkań, rok wcześniej – 8 mieszkań. Wśród nowo oddanych mieszkań nie było mieszkań poszerzających zasoby gminy.

Z danych Urzędu Miejskiego w Jezioranach wynika, że w latach 2016-2018 liczba mieszkań komunalnych pozostających w zasobach gminy zmniejszyła się (ze 136 w 2016 r. do 88 w 2018 r.). Wzrosła natomiast wydzielona spośród nich liczba mieszkań socjalnych (z 10 w 2016 r. do 32 w 2018 r.).

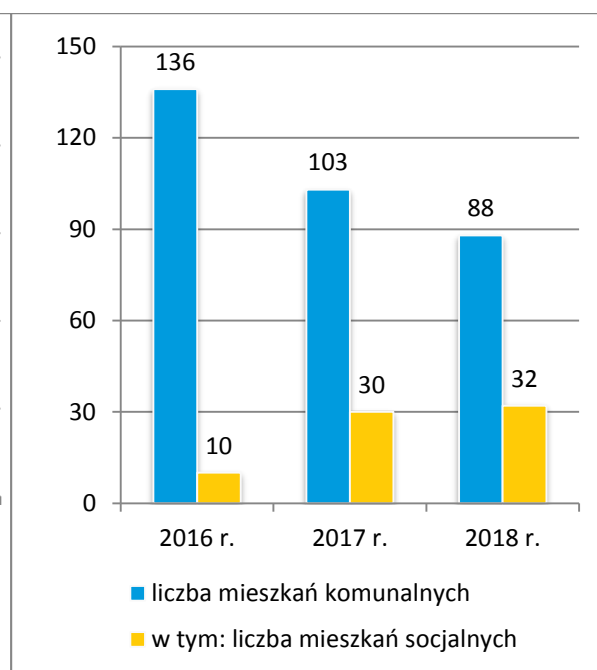
W latach 2016-2018 w gminie złożono odpowiednio: 25, 15 i 18 wniosków o przydział mieszkania komunalnego z zasobów gminy, natomiast na przydział mieszkania socjalnego oczekiwało 10 osób w 2016 roku, 5 osób w 2017 roku i 6 osób w 2018 roku. Warto dodać, że w 2016 roku wydano 4, a w latach 2017-2018 po 2 wyroki eksmisyjne bez wskazania lokalu socjalnego.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2016-2018

Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2016-2018

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Miejski w Jezioranach.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2017 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci łazienki i centralnego ogrzewania. Do sieci wodociągowej podłączonych było 99,9% mieszkań w gminie (na jej obszarze wiejskim – 82,8%), łazienkę posiadało 94,6% mieszkań (na wsi – 71,3%), a centralne ogrzewanie 67,7% mieszkań (na obszarze wiejskim – 49,4%).

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe oraz dodatki energetyczne. Dodatki

mieszkańcom udzielane są w ramach zadań własnych gminy, natomiast dodatki energetyczne są zadaniem z zakresu administracji rządowej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2016-2018

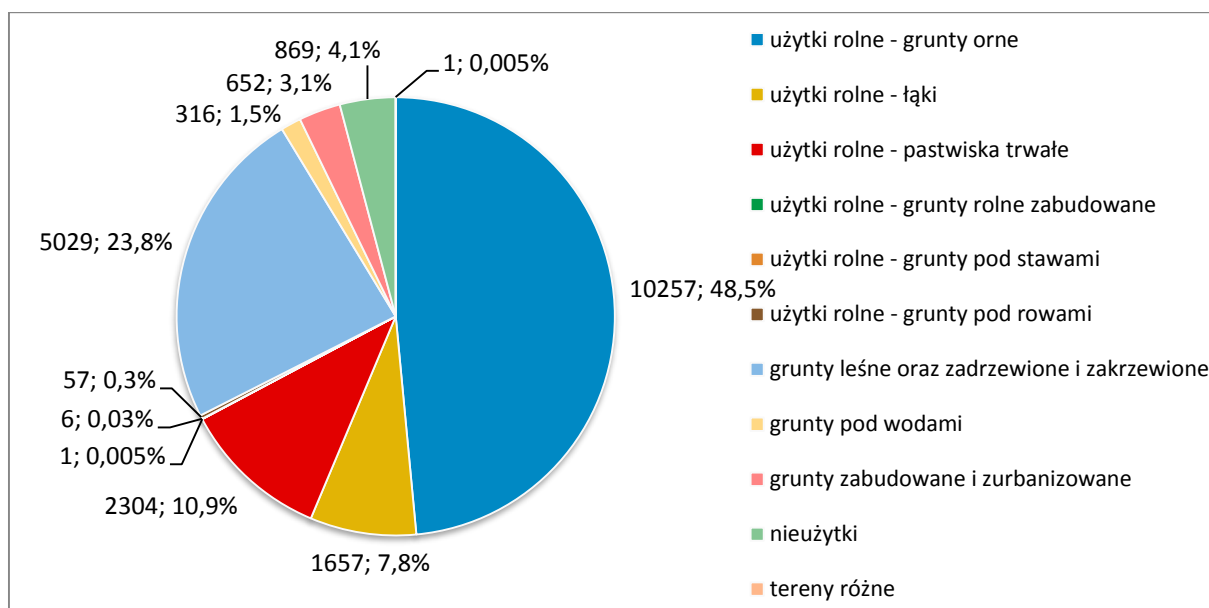
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	79	69	62
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	105.140	87.081	71.508
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki energetyczne	50	52	52
wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	6.434	7.206	6.989

Źródło danych: Urząd Miejski w Jezioranach.

4. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Jeziorany jest gminą o charakterze rolniczym. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne (67,5%), w tym grunty orne (48,5%) oraz łąki i pastwiska (18,7%). Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmują 23,78% obszaru gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W gminie Jeziorany przeważają gleby w III (43%) i IV (50%) klasie bonitacyjnej; gleby klas V i VI zajmują 6,8% gruntów ornych.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowało 435 gospodarstw rolnych, w tym 419 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Wśród gospodarstw rolnych było 12 gospodarstw małych o powierzchni do 1 ha, 69 gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha, 83 gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10 ha, 71 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha oraz 184 gospodarstwa o powierzchni 15 ha i więcej.

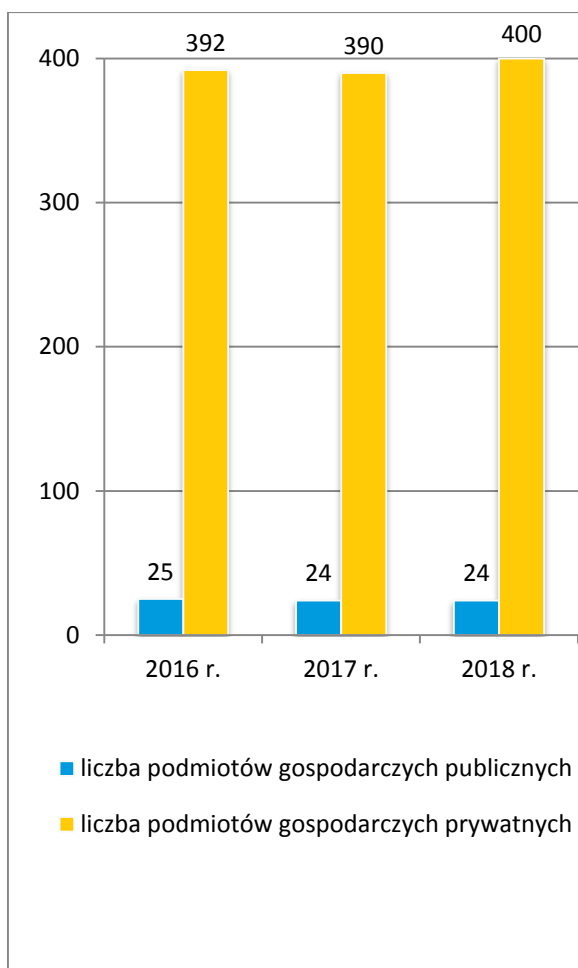
W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowało się 271 gospodarstw rolnych spośród 320 trudniących się uprawą) i ziemniaki (114). Podstawowy kierunek produkcji zwierzęcej stanowił z kolei chów bydła (zajmowało się nim 200 gospodarstw spośród 273 utrzymujących zwierzęta gospodarskie) i trzody chlewnej (118). Prowadzono także chów koni (66), a w większości gospodarstw (204) hodowano drób.

Z raportu o stanie gminy Jeziorany wynika, że w 2018 roku na jej terenie funkcjonowały 924 gospodarstwa, z czego 188 gospodarstw o powierzchni 1-2 ha, 234 gospodarstwa o powierzchni 2-5 ha; 63 gospodarstwa o powierzchni 5-7 ha, 95 gospodarstw o powierzchni 7-10 ha, 126 gospodarstw o powierzchni 10-15 ha, 68 gospodarstw o powierzchni 15-20 ha, 44 gospodarstwa o powierzchni 20-25 ha i 106 gospodarstw o powierzchni powyżej 25 ha.

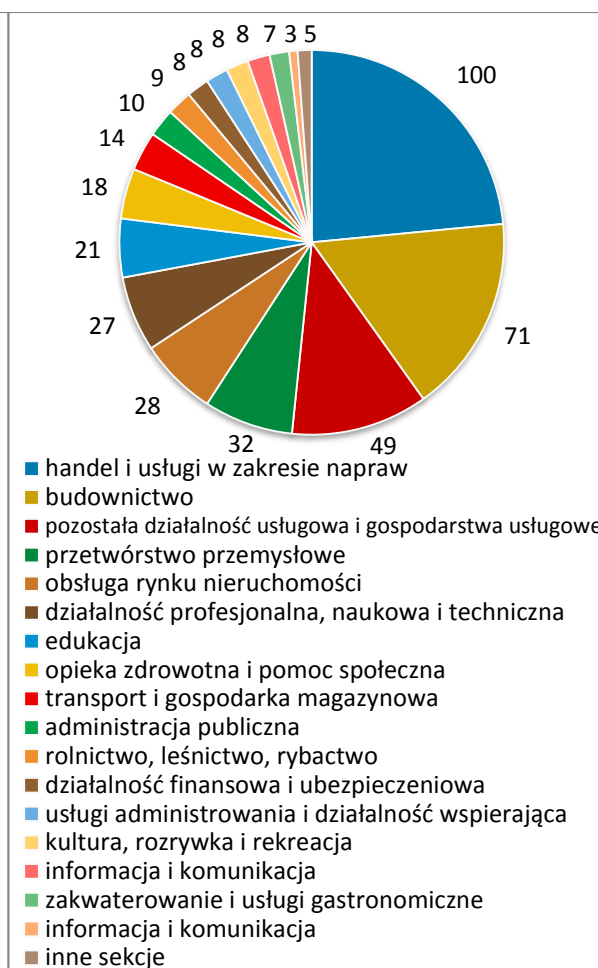
W 2018 roku liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie była wyższa niż w latach 2016-2017 (417 w 2016 r., 414 w 2017 r., 424 w 2018 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (392 w 2016 r., 390 w 2017 r., 400 w 2018 r.). W 2018 roku dominującymi rodzajami działalności gospodarczej prowadzonej w gminie były: handel i usługi w zakresie napraw (100 podmiotów) oraz budownictwo (71).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2016-2018

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2018 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Z raportu gminy Jeziorany o przedsiębiorstwach działających na jej terenie pod względem wykonywanej działalności wynika, że w 2018 roku największa liczba przedsiębiorców zajmowała się wykonywaniem pozostałych robót budowlanych wykończeniowych (101), 82 przedsiębiorców prowadziło pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach, 65 przedsiębiorców świadczyło usługi transportu drogowego towarów, 57 przedsiębiorców trudniło się wykonywaniem instalacji elektrycznej, a 34 naprawą pojazdów samochodowych.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2018 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Jeziorany ulegała nieznacznym wahaniom (631 w 2016 r.,

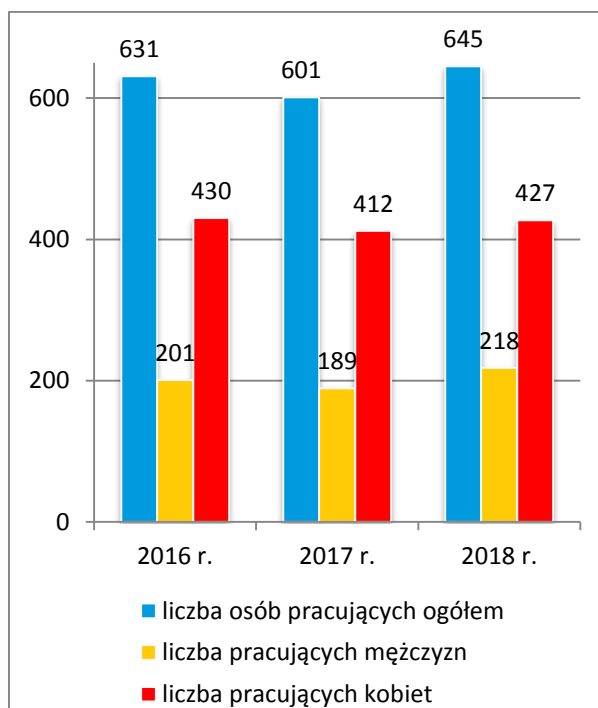
601 w 2017 r., 645 w 2018 r.), co daje liczbę odpowiednio 80, 77 i 83 pracujących na 1.000 mieszkańców. Ocenia się, że liczba miejsc pracy na terenie gminy jest niewystarczająca.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w latach 2016-2018 liczba osób bezrobotnych w gminie Jeziorany systematycznie spadała (z 550 w 2016 r. do 439 w 2018 r.), Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (275 w 2016 r., 266 w 2017 r., 248 w 2018 r.).

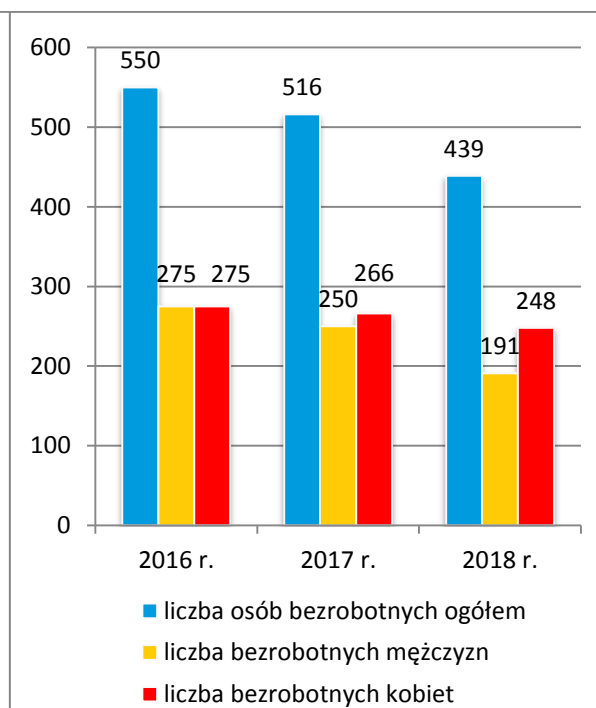
W latach 2016-2018 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był wysoki i zmniejszał się z roku na rok. W 2016 roku wyniósł 10,8%, rok później osiągnął poziom 10,3%, w 2017 roku spadł do 8,8%.

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2016-2018*

Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2016-2018

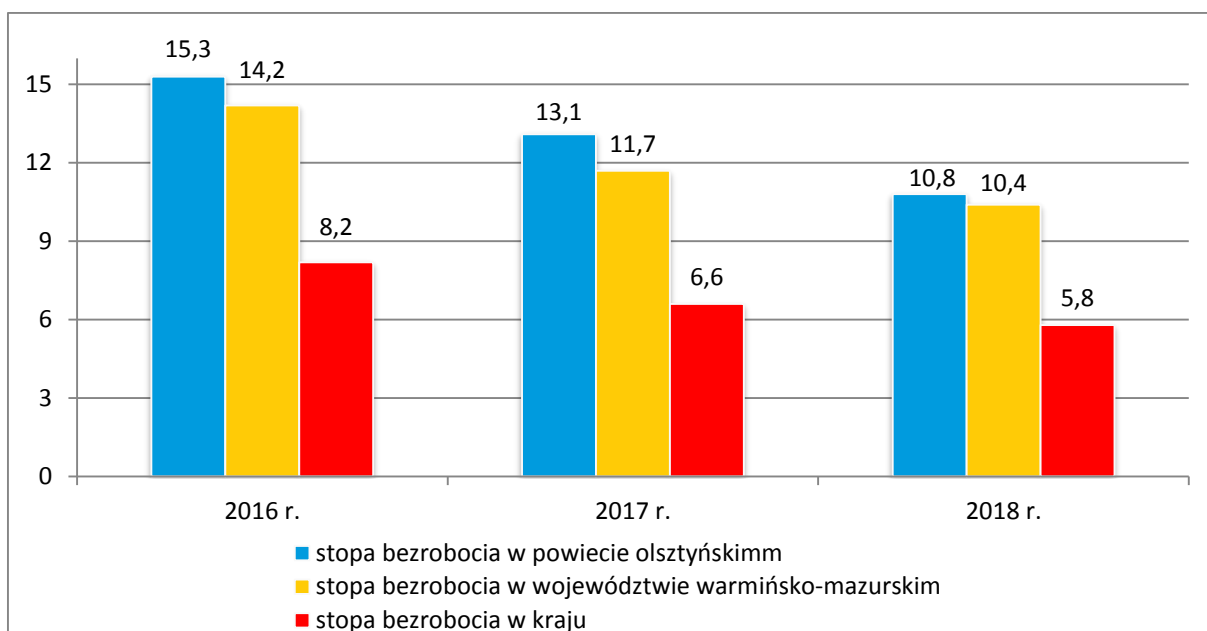

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

W latach 2016-2018 stopa bezrobocia w powiecie olsztyńskim była wyższa niż w województwie warmińsko-mazurskim i znacznie wyższa niż w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie olsztyńskim, w województwie warmińsko-mazurskim i w kraju w latach 2016-2018 (w %)

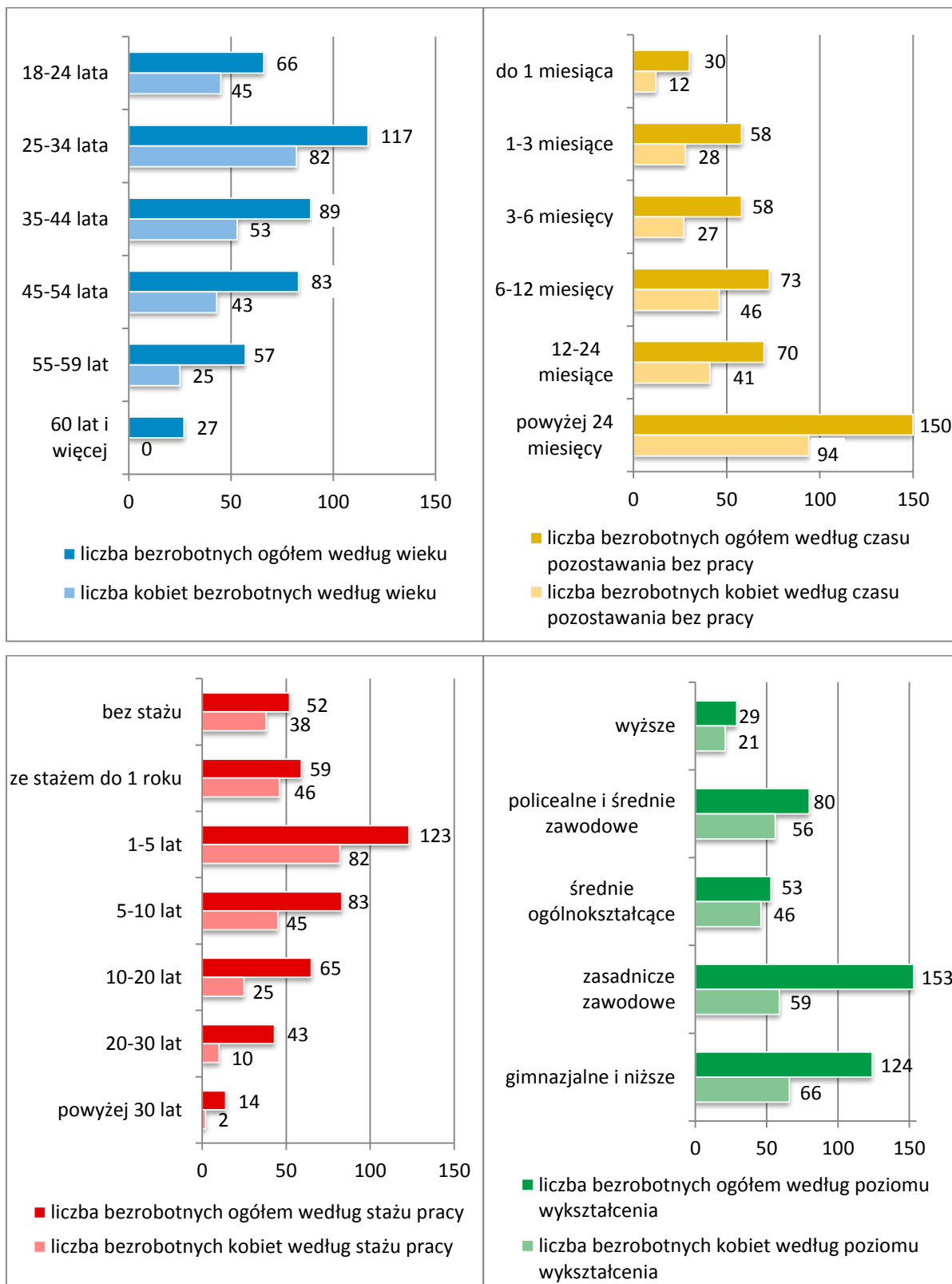

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2018 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 25-34 lata (117 osób, w tym 82 kobiety), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, powyżej 24 miesięcy (150 osób, w tym 94 kobiety), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (123 osoby, w tym 82 kobiety), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (153 osoby, w tym 59 kobiet) oraz gimnazjalnym i niższym (124 osoby, w tym 66 kobiet).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2018 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia

Źródło danych: Urząd Pracy Powiatu Olsztyńskiego w Olsztynie, Filia w Biskupcu.

Analizując sytuację gospodarczą w gminie, należy zwrócić uwagę, iż bezrobocie jest istotnym problemem na jej terenie, będąc jednocześnie jedną z głównych przyczyn przyznawania świadczeń pomocy społecznej. Można przy tym przypuszczać, że problem jest większy niż ujawniony w statystykach, gdyż z uwagi na rolniczy charakter gminy istnieje ryzyko występowania tzw. bezrobocia ukrytego, szczególnie zaznaczającego się w niedochodowym rolnictwie.

Rozważając położenie mieszkańców gminy pozostających bez zatrudnienia, należy zwrócić uwagę na potrzebę zwiększania kompetencji i kwalifikacji osób bezrobotnych, tak aby skuteczniej i trafniej odpowiadały na zapotrzebowanie regionalnego rynku pracy. Bardzo ważne jest wsparcie ludzi młodych, umożliwienie im podjęcia pierwszej pracy i zdobycia doświadczenia zawodowego, a także osób starszych, którym należy zapewnić dostęp do szkoleń pozwalających na zmianę i podniesienie kwalifikacji zawodowych, również przy wykorzystaniu środków z Europejskiego Funduszu Społecznego.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W gminie Jeziorany znajdują się 3 szkoły podstawowe, w tym 1 szkoła prowadząca do 2019 roku wygaszane oddziały gimnazjum, 3 przedszkola (w tym 2 niepubliczne) i 2 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych oraz 1 szkoła ponadpodstawowa. W gminie nie ma żłobka.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Zespół Szkół w Jezioranach	ul. M. Konopnickiej 13, 11-320 Jeziorany
	w tym: Szkoła Podstawowa im. Michała Lengowskiego w Jezioranach	
	Przedszkole Publiczne w Jezioranach	
2.	Szkoła Podstawowa we Franknowie	Franknowo 20, 11-320 Jeziorany
	w tym: Oddział Przedszkolny	
3.	Szkoła Podstawowa w Radostowie	Radostowo 58, 11-320 Jeziorany
	w tym: Oddział Przedszkolny	
4.	Przedszkole Niepubliczne „Tęczowy Zakątek”	ul. M. Konopnickiej 2a, 11-320 Jeziorany
5.	Przedszkole Niepubliczne „Klub Maluszka”	ul. A. Mickiewicza 22/2, 11-320 Jeziorany

6.	Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Jezioranach		ul. A. Mickiewicza 11, 11-320 Jeziorany
	w tym:	Liceum Ogólnokształcące	
		Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	
		Szkoła Branżowa I stopnia	

Źródło danych: Urząd Miejski w Jezioranach.

W roku szkolnym 2018/2019 do przedszkoli w gminie uczęszczało 186 dzieci, a w szkołach podstawowych (łącznie z oddziałami gimnazjalnymi) naukę pobierało w sumie 586 uczniów, a w szkole ponadpodstawowej – 59 uczniów. W placówkach oświatowych zatrudnionych było łącznie 113 nauczycieli, z czego 16 nauczycieli w przedszkolach, 84 nauczycieli w szkołach podstawowych i 13 nauczycieli w szkole ponadpodstawowej.

Gmina organizuje dowóz uczniów do szkoły i dzieci do przedszkola; w roku szkolnym 2018/2019 dowożono łącznie 215 dzieci i uczniów.

Placówki oświatowe w gminie są wyposażone w sprzęt audiowizualny, zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, boiska szkolnego, świetlicy, biblioteki i sprzętu komputerowego; do dyspozycji uczniów jest także stołówka, w której prowadzone jest dożywianie. Uczniowie objęci są opieką pedagoga szkolnego i pielęgniarki, mogą również korzystać z pomocy logopedy i doradcy zawodowego.

Szkoły organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań – tematyczne, artystyczne i sportowe, uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu umiejętności uczniów i wyrównywaniu ich szans edukacyjnych oraz doskonaleniu nauczycieli, a także realizują programy profilaktyczne i wychowawcze. Szkoły wykonują zadania profilaktyczne zawarte w programach wychowawczych i szkolnym programie wychowawczo-profilaktycznym. Prowadzą także lekcje na temat uzależnień i działania w kierunku pedagogizacji rodziców. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogą korzystać z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, rewalidacyjnych, korekcyjno-kompensacyjnych i logopedycznych.

Równocześnie istnieje potrzeba uzupełnienia zasobów placówek oświatowych w gminie, m.in. poprzez doposażenie ich w pomoce dydaktyczne, utworzenie pracowni przyrodniczej, chemicznej i fizycznej (w Szkole Podstawowej we Franknowie), wybudowanie sali gimnastycznej oraz przystosowanie pomieszczeń na potrzeby biblioteki i świetlicy (w Szkole Podstawowej w Radostowie). Szkoła Podstawowa w Jezioranach oraz Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Jezioranach wskazują także na pilną potrzebę zatrudnienia w szkołach

psychologa. Pedagodzy w gminie podnoszą także kwestię realizacji projektów edukacyjnych oraz wyjazdów edukacyjnych, które umożliwiłyby uczniom zdobywanie dodatkowych kwalifikacji.

6. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie Jeziorany są Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach i Miejska Biblioteka Publiczna w Jezioranach. Ośrodek prowadzi działalność kulturalną polegającą na organizowaniu i współorganizowaniu imprez oraz inicjowaniu amatorskiego ruchu artystycznego w postaci stałych form zajęciowych; prowadzi zajęcia taneczne, plastyczne, malarskie, koło rękodzielnicze „Mereszka”, zajmuje się nauką gry na gitarze, organizuje zajęcia wokalne i z rytmiki oraz próby zespołu folklorystycznego „Jezioranie”.

Ośrodek jest administratorem dwudziestu świetlic otwieranych w godzinach porannych przed odjazdem dzieci do szkół oraz w godzinach popołudniowych z przeznaczeniem na bezpieczne spędzanie czasu wolnego. Uczestnicy zajęć świetlicowych mają do dyspozycji place zabaw, stoły do tenisa, gry planszowe, artykuły sportowe, mogą uczestniczyć w zajęciach plastycznych, organizowane są dyskoteki i ogniska. Ze świetlic mogą korzystać również osoby dorosłe. W 2018 roku dzięki współpracy świetlic z mieszkańcami i sołectwami zorganizowano m.in. imprezy choinkowe i bale karnawałowe dla dzieci, piknik sportowy, imprezy andrzejkowe, potańcówki, spotkania z Mikołajem, a także uroczyste obchody 700-lecia Tłokowa i dożynki wiejskie we Franknowie i Radostowie.

W 2018 roku w Miejskim Ośrodku Kultury działało 36 grup twórczych oraz odbyło się 60 wydarzeń kulturalnych. Łącznie w 2018 roku w zajęciach organizowanych przez placówkę wzięło udział 338 osób.

Biblioteka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych, informacyjnych i czytelniczych mieszkańców gminy oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury. Do zadań placówki należy w szczególności gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, udostępnianie zbiorów na miejscu i wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób niepełnosprawnych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2018 roku księgozbiór biblioteczny liczył 15.570 woluminów, liczba czytelników wyniosła 434, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz – 6.175 woluminów. Placówka umożliwia czytelnikom korzystanie z komputerów z dostępem do sieci Internet. Obok podstawowej działalności Biblioteka organizuje konkursy i spotkania, prowadzi warsztaty i lekcje biblioteczne, promuje czytelnictwo poprzez m.in. udział w Tygodniu Bibliotek.

W 2018 roku przeprowadzono modernizację pomieszczeń biblioteki i podjazdu dla osób niepełnosprawnych za kwotę 18.551 zł. W analizowanym roku placówka otrzymała z Biblioteki Narodowej w Warszawie dotację na zakup nowości wydawniczych w kwocie 4.510 zł.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Miejski Ośrodek Kultury w Jezioranach	ul. M. Konopnickiej 4, 11-320 Jeziorany
2.	Miejska Biblioteka Publiczna i Czytelnia Internetowa w Jezioranach	Plac Jedności Narodowej 12, 11-320 Jeziorany

Źródło danych: Urząd Miejski w Jezioranach.

Gmina Jeziorany posiada różnorodny kalendarz imprez – kulturalnych, rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych. Ich organizacją zajmuje się głównie Miejski Ośrodek Kultury. Do ważniejszych imprez organizowanych w gminie należą: spotkania z kulturą w Jezioranach, Salonik Wystaw Artystycznych, Kultowe Ferie z Kulturą, Turniej o Puchar Burmistrza Jezioran, Raz do roku w Jezioranach, Jarmark Wielkanocny, Wojewódzki Przegląd Kapel i Zespołów Śpiewaczych, Prezentacje Artystyczne Miejskiego Ośrodka Kultury, Mobilny Ośrodek Kultury – czyli wakacje dla dzieci i młodzieży w MOK-u i świetlicach, Jeziorańska Burza Rockowa, Potańcówki, Kino pod chmurką, Tydzień Cittaslow, Dni Papieskie, Jarmark Świąteczny.

Realizacją zadań z zakresu kultury fizycznej, turystyki i rekreacji oraz podejmowaniem działań rozwijających i zaspakajających w tym zakresie potrzeby mieszkańców gminy zajmuje się Ośrodek Sportu i Rekreacji w Jezioranach (ul. Konopnickiej 13e, 11-320 Jeziorany). Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie

infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Hala Sportowa w Jezioranach	ul. M. Konopnickiej 13e, 11-320 Jeziorany
2.	Kompleks Sportowy „Orlik 2012” w Jezioranach	ul. M. Konopnickiej 13e, 11-320 Jeziorany
3.	Stadion Miejski w Jezioranach	ul. Wipsowska, 11-320 Jeziorany
4.	Boisko sportowe w Wójtówku	Wójtówko, 11-320 Jeziorany
5.	Boisko sportowe w Olszewniku	Olszewnik, 11-320 Jeziorany
6.	Boisko sportowe w Piszewie	Piszewo, 11-320 Jeziorany
7.	Boisko sportowe w Studziance	Studzianka, 11-320 Jeziorany
8.	Boisko sportowe w Tłokowie	Tłokowo, 11-320 Jeziorany
9.	Boisko sportowe w Potrytach	Potryty, 11-320 Jeziorany
10.	Boisko sportowe w Zerbuniu	Zerbuń, 11-320 Jeziorany
11.	Plaża Miejska przy Jeziorze Ring w Tłokowie	Tłokowo, 11-320 Jeziorany
12.	Plaża przy Jeziorze Luterskim w Kikicach	Kikity, 11-320 Jeziorany

Źródło danych: Urząd Miejski w Jezioranach.

W gminie odbywają się liczne imprezy sportowo-rekreacyjne. Wśród ważniejszych wymienić należy: Memoriał im. Stanisława Sieradzkiego w Tenisie Stołowym, Gminna Liga Piłki Halowej, mecze ligowe na Stadionie Miejskim, Grand Prix w Badmintonie. Sportowo-rekreacyjny charakter mają także wakacje i ferie z OSiR-em oraz wycieczki rowerowe organizowane szlakami Gminy Jeziorany.

Gmina Jeziorany posiada zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój na jej terenie różnych form wypoczynku i rekreacji. O jej atrakcyjności turystycznej decyduje przede wszystkim nieskażone środowisko naturalne, malownicze jeziora, bogactwo krajobrazu, w tym rezerwat unikatowego ptactwa wodnego w Ustniku oraz zespół trzystuletnich cisów w okolicach Kikic, a także zabytki kultury stanowiące dowód wielowiekowej tradycji. W gminie znajdują się 4 szlaki rowerowe (niebieski, zielony, żółty, czerwony) oraz 2 plaże miejskie – przy Jeziorze Ring w Tłokowie i przy Jeziorze Luterskim w Kikicach.

7. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Jeziorany funkcjonują 2 zakłady opieki zdrowotnej, prowadzone są 2 prywatne praktyki lekarskie i działają 3 apteki. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Warmińskie Centrum Medyczne Półtorzycki Spółka Jawna, Poradnia Medycyny Rodzinnej w Jezioranach	Franknowo 32/3, 11-320 Jeziorany.
2.	Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej „Medyceusz” w Jezioranach	ul. Kajki 20, 11-320 Jeziorany.
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia dla Kobiet „Femina” w Biskupcu	ul. Armii Krajowej 8, 11-300 Biskupiec.
4.	El-dento Praktyka Stomatologiczna w Jezioranach, Mirosława Elwira Eljasik	ul. Sienkiewicza 4, 11-320 Jeziorany
5.	Apteka w Jezioranach	ul. Kościuszki 5, 11-320 Jeziorany
6.	Apteka w Jezioranach	ul. Kajki 18, 11-320 Jeziorany
7.	Apteka „Arnika” w Jezioranach	Pl. Jedności Narodowej 1, 11-320 Jeziorany

Źródło danych: Urząd Gminy Jeziorany.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2016-2018 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej była na zbliżonym poziomie (18.567 w 2016 r., 18.314 w 2017 r., 18.573 w 2018 r.), podobnie jak liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (20.343 w 2016 r., 20.094 w 2017 r., 20.182 w 2018 r.).

Stopień zabezpieczenia potrzeb mieszkańców gminy na usługi medyczne jest niezadowolający. Poza dostępem do lekarzy rodzinnych i usług stomatologicznych, na jej terenie brakuje lekarzy specjalistów, a w szczególności ortopedy, neurologa, endokrynologa, kardiologa, nefrologa, neurochirurga, okulisty i alergologa.

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarstwo dla mieszkańców gminy realizują placówki znajdujące się w Biskupcu: Powiatowy Szpital im. Jana Mikulicza (ul. Armii

Krajowej 8, 11-300 Biskupiec) oraz Podstawowy Zespół Ratownictwa Medycznego – Podstacja (ul. Kolejowa 6, 11-320 Jeziorany).

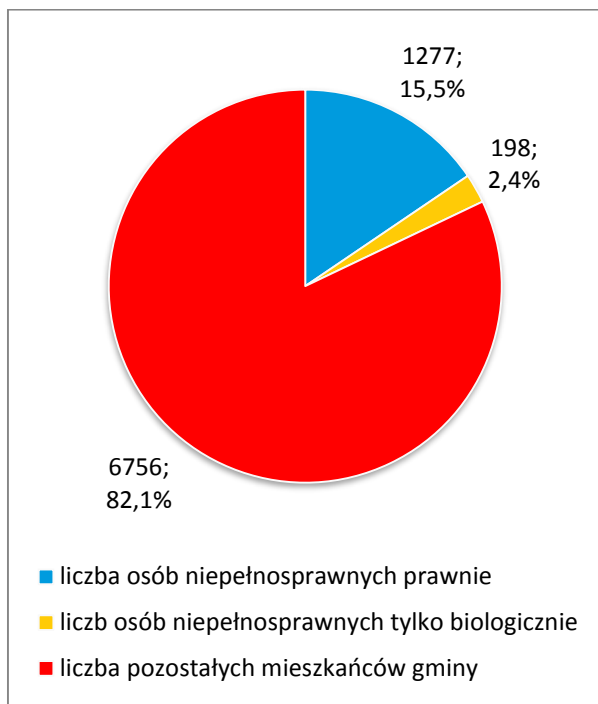
Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

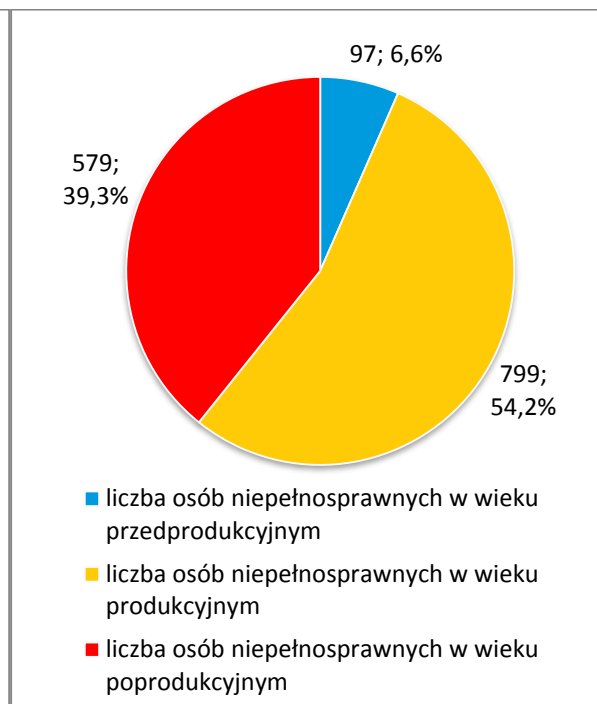
W 2002 roku w gminie Jeziorany mieszkało 1.475 osób niepełnosprawnych, w tym 644 mężczyzn i 831 kobiet. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (1.277 osób, tj. 92,5%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 198 osób (7,5%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 17,9%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (799 osób, tj. 63,9%) i poprodukcyjnym (579 osób, tj. 33,4%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 17. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

Wykres 18. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

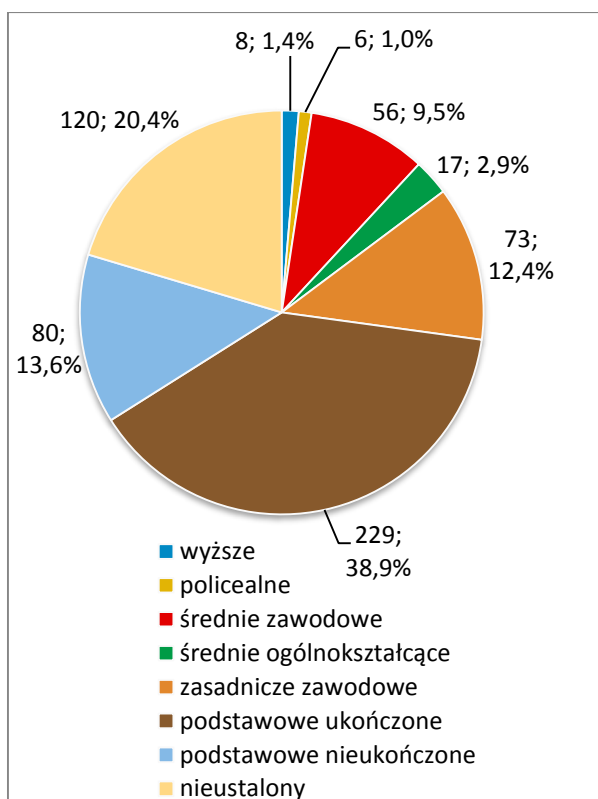
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 16,5% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 50,4%.

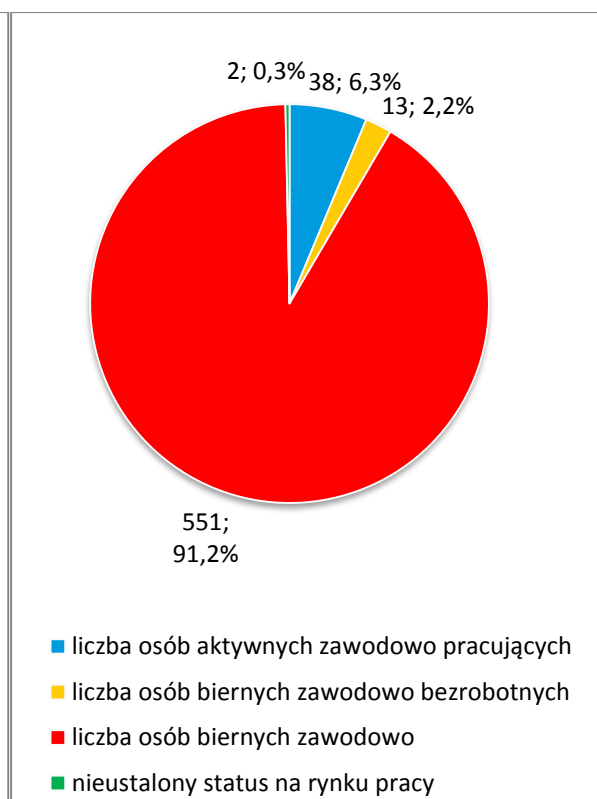
Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (229 osób). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (551 osób, tj. 91,2%).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 19. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

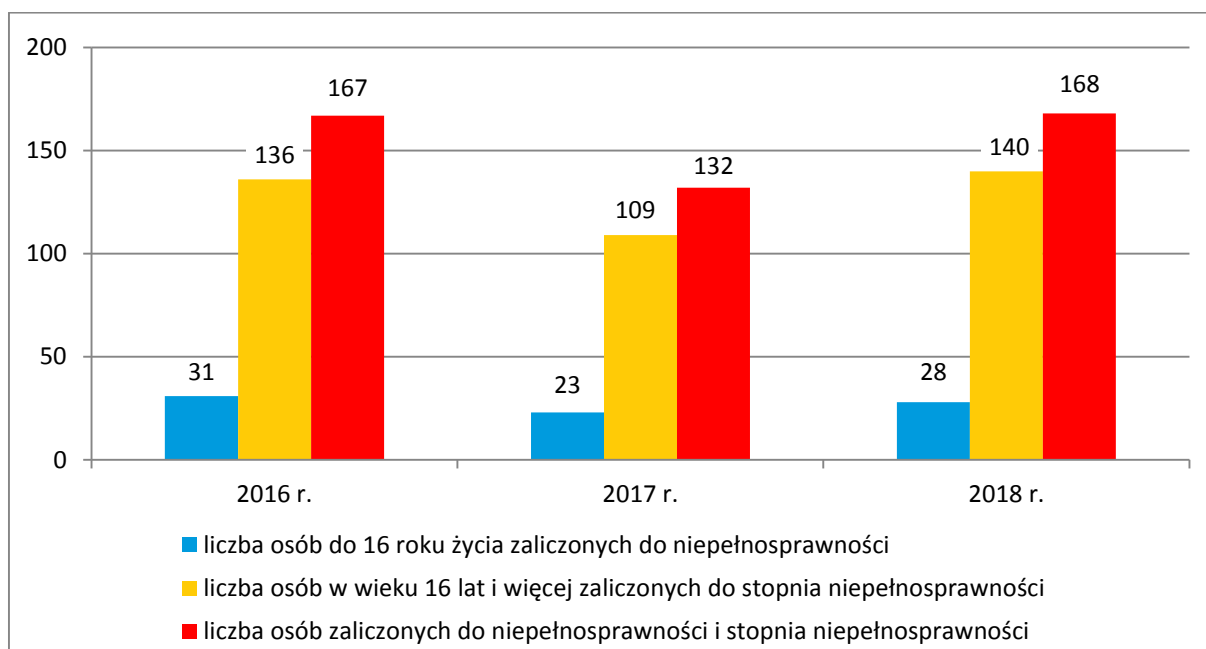

Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Jeziorany zajmuje się Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Olsztynie. Według jego danych, w latach 2016-2018 liczba osób do 16 roku życia zaliczonych do niepełnosprawności ulegała wahaniom (31 w 2016 r., 23 w 2017 r., 28 w 2018 r.), podobnie jak liczba osób w wieku 16 lat i więcej zaliczonych do stopnia niepełnosprawności (136 w 2016 r., 109 w 2017 r., 140 w 2018 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Olsztynie do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2016-2018

Źródło danych: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Olsztynie.

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym

zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

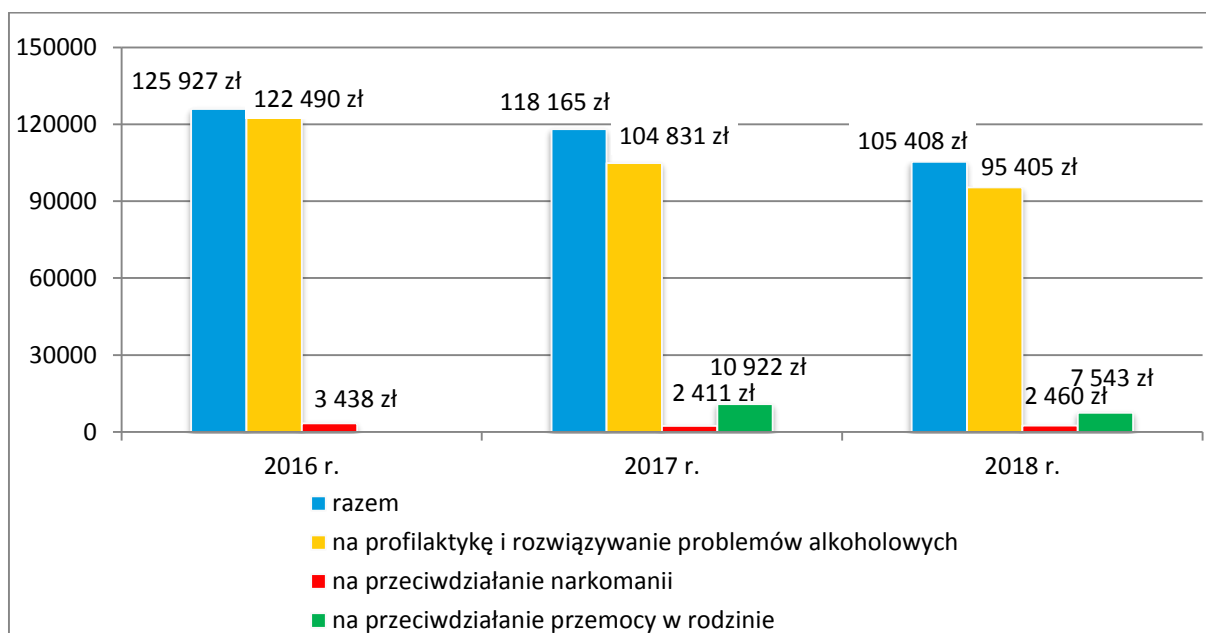
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

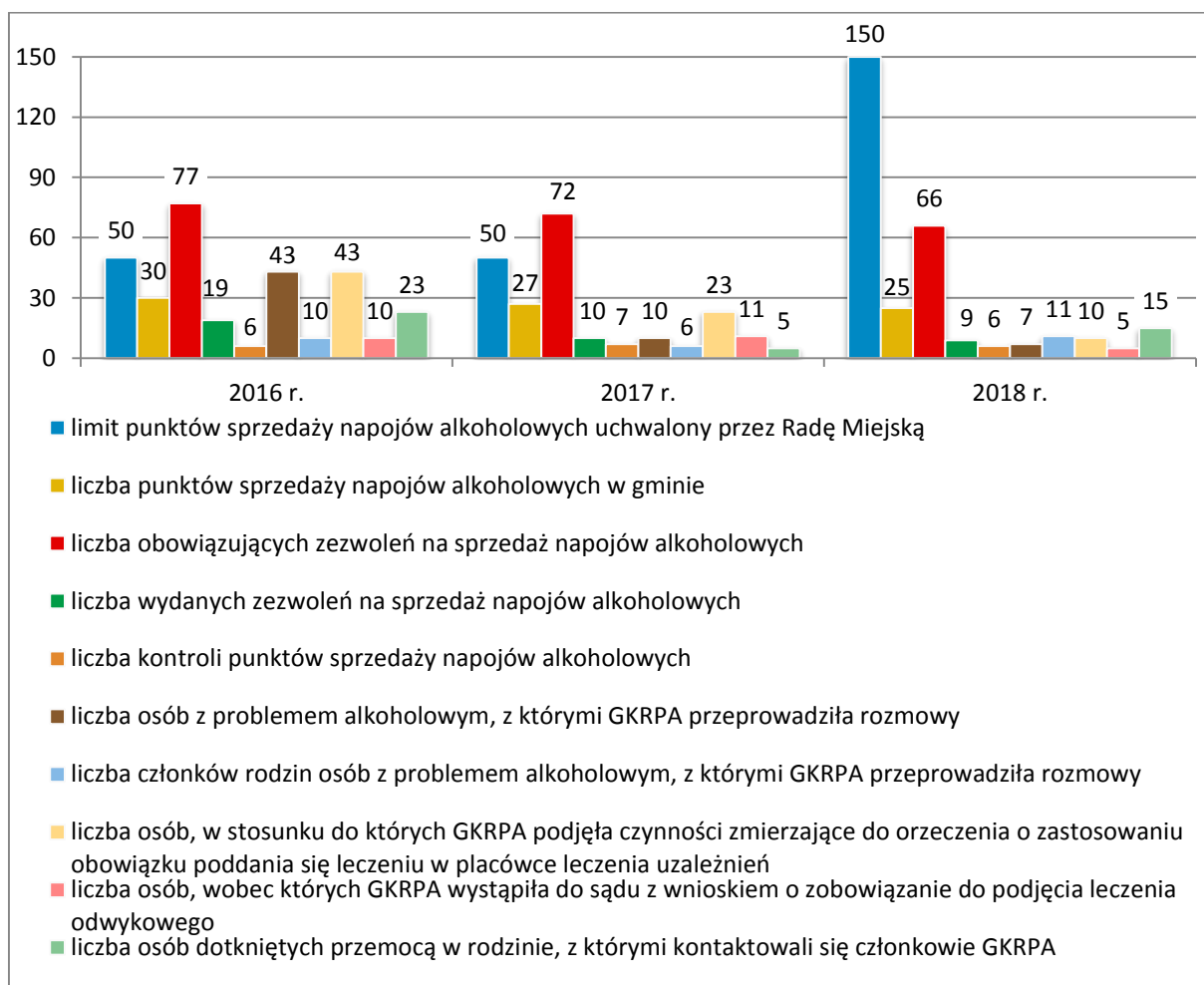
Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Jeziorany w latach 2016-2018.

Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2016-2018

Źródło danych: Urząd Miejski w Jezioranach.

W latach 2016-2018 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie zmniejszała się z roku na rok (ze 125.927 zł w 2016 r. do 105.408 zł w 2018 r.).

Poniższy wykres przedstawia wybrane dane na temat rynku napojów alkoholowych w gminie Jeziorany, a także aktywności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która zajmuje się inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W ramach swoich zadań podejmuje ona m.in. czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Wykres 23. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2016-2018

Źródło danych: Urząd Miejski w Jezioranach.

W 2018 roku uchwalony przez Radę Miejską limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie był dużo wyższy niż w latach 2016-2017 (po 50 w latach 2016-2017, 150 w 2018 r.), a ich liczba zmniejszała się z roku na rok (z 30 w 2016 r. do 25 w 2018 r.), podobnie jak liczba obowiązujących (z 77 w 2016 r. do 66 w 2018 r.) i wydanych (z 19 w 2016 r. do 9 w 2018 r.) zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. W analizowanym okresie liczba przeprowadzonych przez GKRPA kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych była na zbliżonym poziomie (6 w 2016 r., 7 w 2017 r., 6 w 2018 r.). Warto dodać, że w analizowanym okresie nie wydano żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W latach 2017-2018 liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy, była dużo niższa niż w 2016 roku (43 w 2016 r., 10 w 2017 r.,

7 w 2018 r.), a liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy, ulegała niewielkim wahaniom (10 w 2016 r., 6 w 2017 r., 11 w 2018 r.).

W latach 2016-2018 GKRPA podejmowała również czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (wobec odpowiednio 43, 23 i 10 osób), występując w tej sprawie do sądu (wobec odpowiednio 10, 11 i 5 osób).

W latach 2016-2018 członkowie GKRPA kontaktowali się z odpowiednio 11, 2 i 9 osobami doznającymi przemocy w rodzinie, odpowiednio 11, 3 i 4 osobami stosującymi przemoc w rodzinie, oraz 1 w 2016 roku i 2 w 2018 roku świadkami przemocy w rodzinie.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy odgrywają: w Jezioranach – Punkt Konsultacyjno-Profilaktyczny dot. Alkoholizmu, Narkomanii i Przemocy w Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Komisariat Policji, grupy wsparcia „AA” i „Al-Anon”, w Olsztynie – Przychodnia Psychoterapii Profilaktyki i Leczenia Uzależnień, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych, Współuzależnionych i Ofiar Przemocy działający w ramach Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Olsztynie, Komenda Miejska Policji, a w Biskupcu – Punkt Interwencji Kryzysowej w Biskupcu działający w ramach Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Olsztynie oraz Sąd Rejonowy.

Dane szczegółowe na ich temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa jednostki	adres jednostki
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jezioranach	ul. Kajki 20, 11-320 Jeziorany
Punkt Konsultacyjno-Profilaktyczny dot. Alkoholizmu, Narkomanii i Przemocy w Rodzinie w Jezioranach	ul. Kajki 20, 11-320 Jeziorany
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach	ul. Kajki 20, 11-320 Jeziorany

Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie		ul. Kajki 20, 11-320 Jeziorany
Grupa wsparcia „AA” w Jezioranach		ul. Kajki 20, 11-320 Jeziorany
Grupa wsparcia „Al-Anon” w Jezioranach		ul. Kajki 20, 11-320 Jeziorany
Przychodnia Psychoterapii Profilaktyki i Leczenia Uzależnień, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Olsztynie		ul. Puszkina 13, 10-295 Olsztyn
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie		ul. Bałtycka 65, 10-175 Olsztyn
Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Olsztynie		ul. Bałtycka 65, 10-175 Olsztyn
w tym:	Punkt Interwencji Kryzysowej w Biskupcu	ul. Niepodległości 4, 11-300 Biskupiec
	Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych, Współuzależnionych i Ofiar Przemocy w Olsztynie	Plac Bema 5, 10-175 Olsztyn
Komisariat Policji w Biskupcu		ul. A. Mickiewicza 41, 11-300 Biskupiec
Komenda Miejska Policji w Olsztynie		ul. Partyzantów 23, 10-526 Olsztyn
Sąd Rejonowy w Biskupcu		ul. Sądowa 4, 11-300 Biskupiec

Źródło danych: Urząd Miejski w Jezioranach.

W Punkcie Konsultacyjno-Profilaktycznym dot. Alkoholizmu, Narkomanii i Przemocy w Rodzinie w Jezioranach usługi świadczą m.in.: psycholog, prawnik, 2 pedagogów, policjant i przedstawiciel grupy wsparcia „AA”. W latach 2016-2018 w Punkcie udzielono pomocy odpowiednio 43, 23 i 7 osobom z problemem alkoholowym, 9 w 2016 roku i 3 w 2017 roku dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym, odpowiednio 11, 2 i 23 osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz odpowiednio 11, 3 i 1 osobie stosującej przemoc w rodzinie.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jezioranach wynika, że w latach 2016-2018 liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem z powodu alkoholizmu zmniejszała się z roku na rok (7 rodzin liczących 9 osób w 2016 r., 3 rodziny liczące 7 osób w 2017 r., 1 osoba w 2018 r.). Jednocześnie w latach 2016-2017 Ośrodek udzielił wsparcia po 1 osobie zmagającej się z problemem narkomanii, a w 2016 roku świadczył pomoc 1 rodzinie liczącej 3 osoby, która zmagająca się z przemocą. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach zapewniał również obsługę organizacyjno-techniczną Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, do którego w latach 2016-2018 przekazano odpowiednio 134, 60 i 41 wypełnionych Niebieskich Kart. W analizowanym okresie w ramach Zespołu powołano odpowiednio 85, 103 i 27 grup roboczych.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych) obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, Dni profilaktyki, jednorazowych prelekcji i pogadań, spektakli, festynów i innych imprez plenerowych, imprez sportowych, konkursów, warsztatów dla dzieci, rodziców i nauczycieli oraz wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

W 2018 roku skierowanymi do dzieci i młodzieży programami/warsztatami z obszaru profilaktyki uniwersalnej („Mam w sobie moc”, „Sam mogę wiele, z grupą prawie wszystko”, „Wyloguj się do życia”, „Aby chciało nam się chcieć”, „Bądź miły, nie dokuczaj”) objęto 832 uczniów, 63 nauczycieli i 144 rodziców, w festynach i innych imprezach plenerowych – 658 osób, w imprezach sportowych – 40 osób, a w konkursach – 36 osób.

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Jeziorany zjawisko bezdomności ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach. W 2016 roku, w związku z bezdomnością, objął on wsparciem 6 osób, a w 2017 i w 2018 roku – 1 osobę.

W gminie nie ma placówek zapewniających schronienie osobom bezdomnym. Z informacji Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie wynika, że na koniec 2018 roku na terenie województwa warmińsko-mazurskiego znajdowały się 22 placówki (schroniska, noclegownie i ogrzewalnie) z łączną liczbą 763 miejsc noclegowych, świadczące

usługi na rzecz osób bezdomnych. W województwie działały również jadłodajnie, punkty wydawania odzieży i paczek żywnościowych, pralnie, łaźnie oraz punkty pomocy medycznej.

10. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Jeziorany czuwa Komenda Miejska Policji w Olsztynie (ul. Partyzantów 23, 10-526 Olsztyn), a bezpośrednie czynności policyjne wykonują funkcjonariusze Komisariatu Policji w Biskupcu (ul. A. Mickiewicza 41, 11-300 Biskupiec) oraz Posterunku Policji w Jezioranach (ul. Mickiewicza 9, 11-320 Jeziorany). Według danych Komisariatu Policji w Biskupcu, w 2018 roku na terenie gminy Jeziorany odnotowano 73 przestępstwa oraz zatrzymano 64 podejrzanych o ich popełnienie.

Dane szczegółowe na temat przestępstw i wykroczeń popełnionych w gminie w 2018 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Przestępstwa i wykroczenia popełnione w gminie w 2018 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
uszkodzenie mienia	10
Kradzież mienia	10
prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości	9
uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego	9
znęcanie nad rodziną	7
kradzież z włamaniem	7
spowodowanie wypadku drogowego	5
groźby karalne	5
uszkodzenie ciała	4

nieumyślne spowodowanie śmierci	1
złamanie zakazu sądowego	1
obcowanie płciowe z nieletnim	1
zmuszanie do określonego zachowania	1
fałszowanie dokumentów	1
przywłaszczenie cudzej rzeczy	1
obrażanie uczuć religijnych	1

Źródło danych: Komisariat Policji w Biskupcu.

Funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Olsztynie, mając na względzie poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, realizują programy prewencyjne, m.in. „Bezpieczny senior”, „Pozytywne rodzicielstwo”, „Bezpieczna droga do szkoły”.

11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Jeziorany wykonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne.

W 2018 roku kadrę Ośrodka stanowiły 23 osoby, w tym kierownik i 4 pracowników socjalnych. W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust. 11-12 ustawy

o pomocy społecznej obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w MOPS i kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Kadra MOPS-u i jej kwalifikacje w 2018 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	1
wykształcenie wyższe	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
pracownicy socjalni	4
wykształcenie wyższe	3
wykształcenie średnie	1
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	1
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	2
pozostali pracownicy	18
wykształcenie wyższe	6
wykształcenie średnie	8
wykształcenie inne	4
wolontariusze	0
pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	5
staże	0

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach.

W latach 2017-2018 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były wyższe niż w 2016 roku (9.789.403 zł w 2016 r., 11.007.447 zł w 2017 r., 10.824.078 zł w 2018 r.). Przyczyniło się do tego głównie świadczenie wychowawcze, na które w 2016 roku wydatkowano 3.696.343 zł, a w latach 2017-2018 odpowiednio: 5.003.489 i 4.733.234 zł. W 2018 roku znacznie wzrosła także kwota wydatków na wspieranie rodziny (18.021 zł w 2016 r., 10.659 zł w 2017 r., 272.877 zł w 2018 r.) oraz usługi opiekuńcze (157.163 zł w 2016 r., 172.370 zł w 2017 r., 209.998 zł w 2018 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2016-2018

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2016 r.	w 2017 r.	w 2018 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	3.437	2.411	2.460
przeciwdziałanie alkoholizmowi	122.490	104.831	95.405
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	467.077	476.027	488.985
ośrodki wsparcia	37.332	45.535	48.726
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	10.922	7.543
składki na ubezpieczenia zdrowotne	47.109	51.599	42.974
zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	82.696	68.827	68.130
dotatki mieszkaniowe	111.698	94.427	71.508
zasiłki stałe	251.994	241.173	210.233
Ośrodek Pomocy Społecznej	640.536	741.242	695.674
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	157.163	172.370	209.998
pomoc w zakresie dożywiania	x	163.845	178.726
Centra Integracji Społecznej	20.964	15.621	16.881
pozostała działalność	279.310	7.215	8.870
rodzina			
świadczenie wychowawcze	3.696.343	5.003.489	4.733.234
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	3.572.522	3.538.988	3.398.560
wspieranie rodziny	18.021	10.659	272.877
rodziny zastępcze	92.772	112.103	133.820
edukacyjna opieka wychowawcza			
pomoc materialna dla uczniów	187.939	146.163	139.474
ogółem	9.789.403	11.007.447	10.824.078
w tym w budżecie MOPS-u	9.596.798	10.861.284	10.684.604

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach.

W latach 2016-2018 liczba osób, którym udzielono w gminie pomocy i wsparcia, systematycznie rosła (z 553 w 2016 r., do 1.021 w 2018 r.). Z roku na rok spadała natomiast liczba rodzin (z 279 w 2016 r. do 217 w 2018 r.) i osób w rodzinach (z 732 w 2016 r. do 550 w 2018 r.), którym przyznano świadczenie.

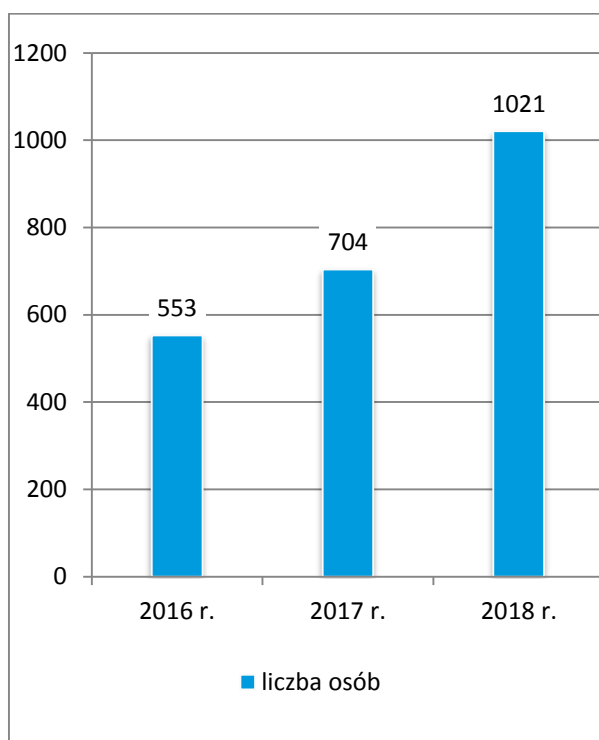
W analizowanym okresie zmniejszyła się liczba osób, rodzin i osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne (odpowiednio 192, 186 i 408 w 2016 r., 151, 145 i 307 w 2017 r.,

127, 125 i 245 w 2018 r.) i niepieniężne (odpowiednio 236, 140 i 481 w 2016 r., 202, 126 i 421 w 2017 r., 198, 123 i 402 w 2018 r.).

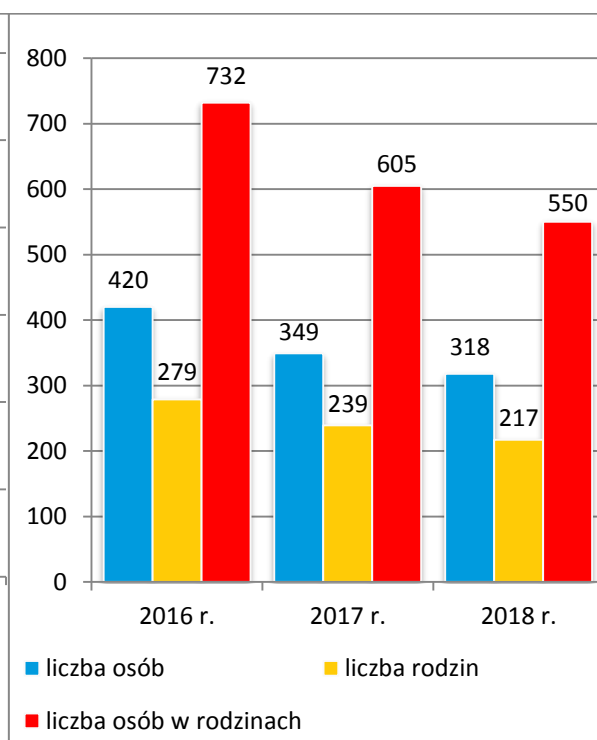
W latach 2016-2018 liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy, zmniejszała się z roku na rok (z 353 w 2016 r. do 277 w 2018 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 24. Osoby w gminie, którym w latach 2016-2018 udzielono pomocy i wsparcia

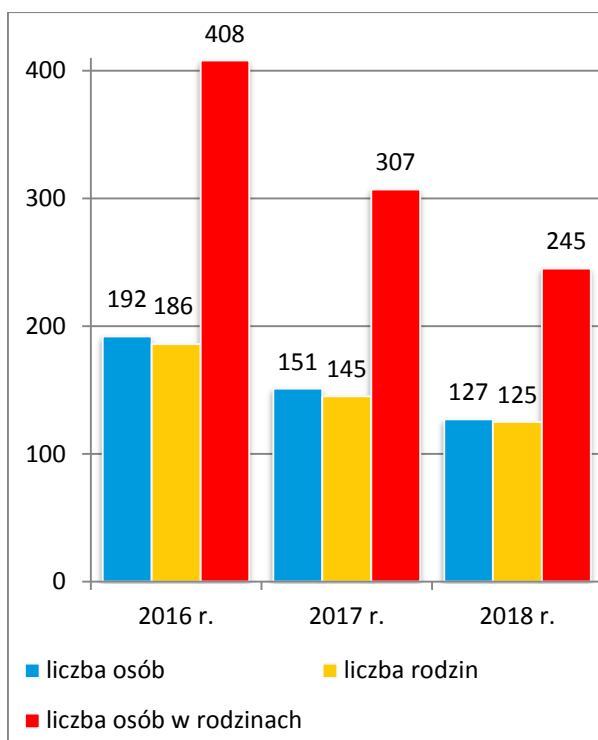

Wykres 25. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2016-2018 przyznano świadczenie

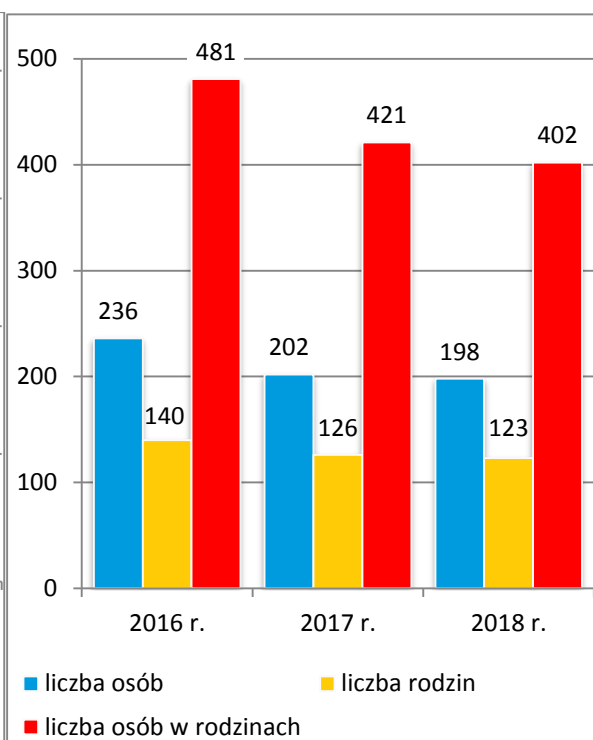

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach.

Wykres 26. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2016-2018 przyznano świadczenie pieniężne

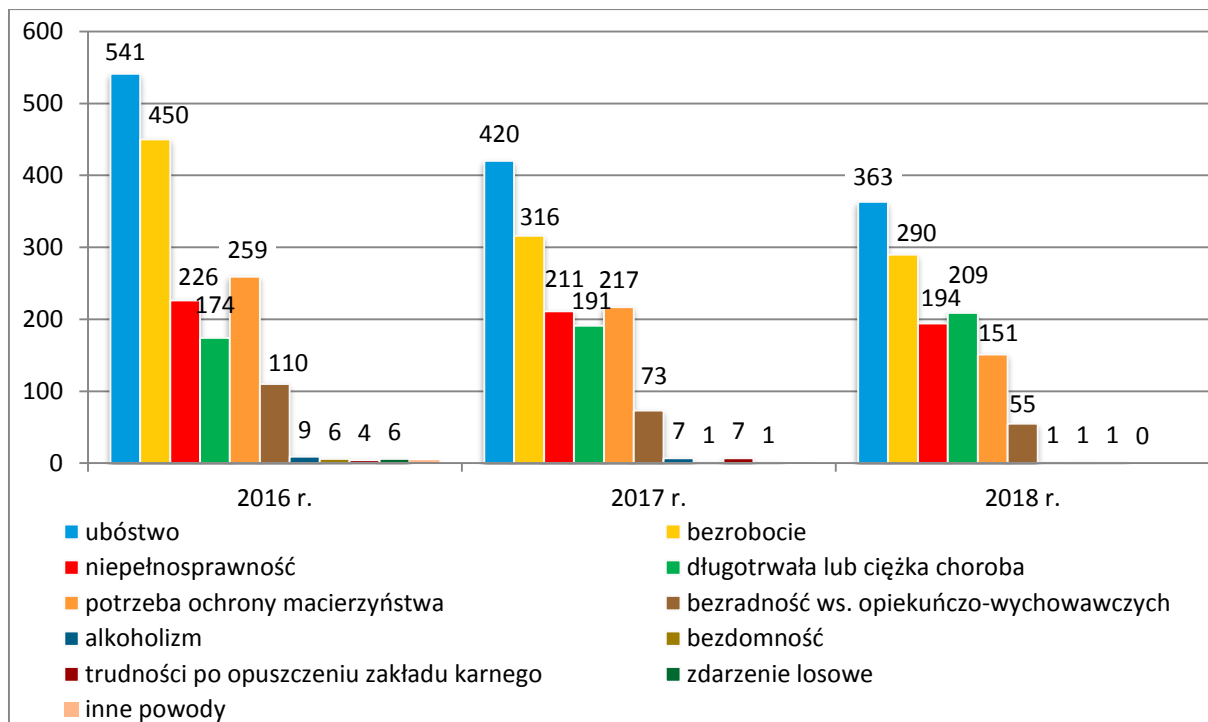
Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2016-2018 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia MOPS-u w latach 2016-2018 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem, zmagające się z długotrwałą lub ciężką chorobą i niepełnosprawnością, a także wymagające ochrony macierzyństwa i wielodzietności. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach.

W latach 2016-2018 systematycznie zmniejszała się liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa (z 541 w 2016 r. do 363 w 2018 r.), bezrobocia (z 450 w 2016 r. do 290 w 2018 r.) i niepełnosprawności (z 226 w 2016 r. do 194 w 2018 r.), a także w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa i wielodzietności (z 259 w 2016 r. do 151 w 2018 r.) oraz bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (ze 110 w 2016 r. do 55 w 2018 r.).

Jednocześnie systematycznie liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (ze 174 w 2016 r. do 209 w 2018 r.).

Wśród głównych przyczyn zmniejszania się liczby beneficjentów korzystających z pomocy z tytułu ubóstwa socjalnego można wymienić poprawę sytuacji na rynku pracy, co prowadzi do spadku liczby osób pozostających bez zatrudnienia, oraz wprowadzenie Rządowego Programu „500+”. Należy jednak zaznaczyć, że choć świadczenie wychowawcze stanowi realną pomoc dla rodzin z dziećmi, to jednak, z uwagi na brak jego waloryzacji od momentu wprowadzenia, poziom wsparcia dla rodzin ubogich w ramach tego świadczenia

zmniejsza się. W najbliższym czasie może to być czynnikiem prowadzącym do wzrostu skali ubóstwa (z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2018 roku w Polsce wzrósł odsetek osób żyjących w skrajnym ubóstwie – na poziomie minimum egzystencji żyło 5,4% osób wobec 4,3% w 2017 roku; w liczbach bezwzględnych odnotowano wzrost o ok. 422 tys. osób). Szczególnej uwagi wymaga tzw. ubóstwo senioralne (dotyczy to głównie osób nabywających emeryturę na nowych zasadach) oraz rodzin z osobami niepełnosprawnymi, które w zdecydowanej większości są nieaktywne zawodowo.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez MOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez MOPS w latach 2016-2018

formy świadczeń		liczba osób			kwota świadczeń		
		2016 r.	2017 r.	2018 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
pieniężne	zasiłek stały	57	49	46	253.464	245.245	210.233
	zasiłek okresowy	70	70	59	55.500	56.222	55.928
	zasiłek celowy	121	95	75	47.214	41.484	31.219
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	110	86	63	33.744	34.534	20.964
niepieniężne	posiłek	197	166	156	143.970	119.295	147.382
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	197	166	156	143.970	119.295	147.382
	schronienie	4	1	1	6.497	2.520	1.947
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	24	20	18	455.763	452.088	455.311
usługi	usługi opiekuńcze	35	39	43	57.937	55.570	91.846
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	16*	14*	5*	X	X	X
	praca socjalna	279*	239*	217*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X

	kontrakt socjalny	5	3	0	X	X	X
	projekt socjalny	0	0	0	X	X	X
indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0		X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0		X	X	X
wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	4* (1)	5* (1)	5* (1)	X	X	X
	odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (w zł)	92.772	112.103	133.820	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2016-2018 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. W analizowanym okresie liczba osób nim objętych systematycznie zmniejszała się (ze 121 w 2016 r. do 75 w 2018 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2016-2018 roku liczba osób objętych posiłkiem stale zmniejszała się (ze 197 w 2016 r. do 156 w 2018 r.).

Ważną formą wsparcia niepieniężnego w latach 2016-2018 było również pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej (gmina pokrywała koszt pobytu w domu pomocy społecznej za odpowiednio: 24; 20 i 18 osób) oraz świadczenie usług opiekuńczych (dla 35; 39 i 43 osób).

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2016-2018 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, była wysoka i zmniejszała się z roku na rok (279 w 2016 r., 239 w 2017 r., 217 w 2018 r.).

W analizowanym okresie Ośrodek realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. W 2016 roku pod opieką asystenta rodziny pozostawały 4 rodziny a w latach 2017-2018 – 5 rodzin. Środki na pokrycie kosztów związanych z zatrudnieniem asystenta rodziny zostały pozyskane w ramach Programu „Asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”. Gmina ponosiła również odpłatność za pobyt dzieci z gminy w pieczy zastępczej – wydatki rosły z roku na rok i wyniosły: 92.772 zł w 2016 roku, 112.103 zł w 2017 roku i 133.820 zł w 2018 roku.

W latach 2016-2018 MOPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników.

Od 2014 roku w gminie realizowany jest także rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się MOPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny.

W latach 2016-2018 Ośrodek realizował również zadanie wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, przyznając świadczenia wychowawcze – na łączną kwotę odpowiednio: 3.696.343 zł w 2016 roku, 5.003.489 zł w 2017 roku i 4.733.234 zł w 2018 roku.

W 2018 roku MOPS przystąpił do programu wdrożenia usług teleopiekuńczych. Przy wsparciu Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego zakupiono 11 telefonów komórkowych i 9 stacjonarnych. Programem objęto 20 osób starszych i niepełnosprawnych, dla których uruchomiono przycisk życia SOS.

W latach 2016-2018 MOPS zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych. W 2017 i 2018 roku ogólna liczba udzielonych świadczeń była wyższa niż w 2016 roku (14.613 w 2016 r., 15.167 w 2017 r., 15.120 w 2018 r.), a liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków zwiększała się z roku na rok (z 10.014 w 2016 r. do 10.930

w 2018 r.). Jednocześnie systematycznie spadała liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych (z 3.605 w 2016 r. do 3.335 w 2018 r.), podobnie jak liczba wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych (z 438 w 2016 r. do 387 w 2018 r.) i świadczeń rodzicielskich (z 308 w 2016 r. do 213 w 2018 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2016-2018

	2016 r.	2017 r.	2018 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	10.014	10.754	10.930
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	3.605	3.490	3.335
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	438	405	387
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	198	213	211
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	50	46	44
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	308	259	213
ogółem			
liczba świadczeń	14.613	15.167	15.120
zasiłek dla opiekunów			
liczba świadczeń	126	104	90
jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000 zł			
liczba świadczeń	X	0	0

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach.

W analizowanym okresie MOPS przyznawał również zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej

prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2016-2018 MOPS wypłacił odpowiednio 126, 104 i 90 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę odpowiednio 65.520, 54.080 i 48.200 zł.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy MOPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. W 2018 roku liczba tych składek była dużo niższa niż w latach 2016-2017 (865 w 2016 r., 852 w 2017 r., 698 w 2018 r.), podobnie jak ich wartość (180.666 zł w 2016 r., 178.765 zł w 2017 r., 153.038 zł w 2018 r.).

W latach 2017-2018 MOPS nie przyznawał jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielanej przez MOPS stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2016-2018 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, zmniejszała się z roku na rok (z 69 w 2016 r. do 58 w 2018 r.), podobnie jak liczba świadczeń (z 1.262 w 2016 r. do 1.076 w 2018 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2016-2018

	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	69	61	58
liczba przyznanych świadczeń	1.262	1.182	1.076
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	527.256	472.530	445.260

Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Jeziorany, oprócz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, działają Dzienny Dom Pomocy Społecznej, Klub Integracji Społecznej i Dom Pomocy Społecznej. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Instytucje wsparcia w gminie

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Jezioranach , ul. Kościuszki 3/1, 11-320 Jeziorany.	Zakres oferowanych usług: placówka wsparcia dziennego dysponująca 20 miejscami. Kategoria klienta: osoby w wieku emerytalnym, niepełnosprawne i samotne.
Dom Pomocy Społecznej w Jezioranach , ul. Kajki 49, 11-320 Jeziorany.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: dzieci i młodzież oraz osoby z niepełnosprawnością intelektualną (145 osób).
Klub Integracji Społecznej w Jezioranach , ul. Kajki 20, 11-320 Jeziorany.	Zakres oferowanych usług: reintegracja społeczna i zawodowa. Kategoria klienta: osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Źródło danych: Urząd Miejski w Jezioranach.

Mieszkańcy mają również możliwość korzystania z oferty instytucji udzielających wsparcia poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie , ul. Bałtycka 65, 10-175 Olsztyn.	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.
Ośrodek Interwencji Kryzysowej dla Kobiet i Ich Dzieci Ofiar Przemocy w Rodzinie w Olsztynie , ul. Grunwaldzka 45, 11-041 Olsztyn.	Zakres oferowanych usług: udzielanie schronienia, poradnictwo specjalistyczne, pomoc socjalna. Kategoria klienta: osoby i rodziny dotknięte przemocą lub znajdujące się w sytuacji kryzysowej, osoby bezdomne, z niepełnosprawnościami.
Punkt Interwencji Kryzysowej w Biskupcu , ul. Niepodległości 4, 11-300 Biskupiec.	Zakres oferowanych usług: pomoc psychologiczna i prawna. Kategoria klienta: osoby uzależnione, współuzależnione, ofiary przemocy.
Warsztat Terapii Zajęciowej w Biskupcu , ul. Gdańska 1, 11-300 Biskupiec.	Zakres oferowanych usług: zajęcia terapeutyczne. Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnościami.
Dom Pomocy Społecznej w Barczewie , ul. I. Kraszewskiego 17, 11-010 Barczewo.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku, osoby przewlekle somatycznie chore.

<p>Dom Pomocy Społecznej w Dobrym Mieście, ul. Łużycka 73, 11-040 Dobrze Miasto.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku, osoby przewlekle somatycznie chore.</p>
<p>Dom Pomocy Społecznej w Grazymach, Grazymy 1, 11-036 Gietrzwałd.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby z niepełnosprawnością intelektualną.</p>
<p>Dom Pomocy Społecznej w Jonkowie, ul. Lipowa 9, 11-042 Jonkowo.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku, osoby przewlekle somatycznie chore.</p>
<p>Dom Pomocy Społecznej „Zacisze” w Olsztynku, Park 5, 11-015 Olsztynek.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby przewlekle psychicznie chore.</p>
<p>Dom dla Dzieci „Pod Skrzydłami” w Olsztynku, ul. Sienkiewicza 26, lokal nr 2, 11-015 Olsztynek.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: całodobowa placówka socjalizacyjna; zaspakajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych dzieci, praca na rzecz powrotu dziecka do rodziny, podtrzymywanie więzi z rodzicami, troska o zdrowie i rozwój fizyczny, psychiczny i poznawczy dzieci, przygotowanie do samodzielnego życia. Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.</p>
<p>Dom dla Dzieci „Keja” w Biskupcu, al. Broni 1c/30, 11-300 Biskupiec.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: całodobowa placówka socjalizacyjna; zaspakajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych dzieci, praca na rzecz powrotu dziecka do rodziny, podtrzymywanie więzi z rodzicami, troska o zdrowie i rozwój fizyczny, psychiczny i poznawczy dzieci, przygotowanie do samodzielnego życia. Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.</p>
<p>Dom dla Dzieci im. Michała Lengowskiego w Gryźlinach, Gryźliny, ul. Krótka 2, 11-034 Stawiguda.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: całodobowa placówka socjalizacyjna; zaspakajanie podstawowych potrzeb emocjonalnych dzieci, praca na rzecz powrotu dziecka do rodziny, podtrzymywanie więzi z rodzicami, troska o zdrowie i rozwój fizyczny, psychiczny i poznawczy dzieci, przygotowanie do samodzielnego życia. Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej.</p>
<p>Dom Dla Dzieci „Zgoda” w Olsztynku, ul. H. Sienkiewicza 26, lokal nr 1, 11-015 Olsztynek.</p>	<p>Zakres oferowanych usług: placówka typu interwencyjnego. Kategoria klienta: dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej, sytuacje kryzysowe.</p>

Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Olsztynie , Plac Bema 5, 10-516 Olsztyn.	Zakres oferowanych usług: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, logopedycznej, pomocy w wyborze zawodu i kierunku kształcenia oraz udzielanie rodzicom i nauczycielom porad związanych z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Kategoria klienta: dzieci, młodzież, pedagodzy, nauczyciele i rodzice.
--	--

Źródło danych: Starostwo Powiatowe i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Jeziorany funkcjonuje ponad 20 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada uchwalany corocznie program współpracy Gminy Jeziorany z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy.

Głównym celem współpracy z organizacjami pozarządowymi w gminie Jeziorany jest poprawa jakości życia oraz pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców gminy poprzez stwarzanie im możliwości i warunków do uczestnictwa w życiu publicznym. W 2018r. zostały przyznane dotacje na zadania: z zakresu wspierania działań propagujących zdrowy styl życia z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – dotacje otrzymało 7 stowarzyszeń w łącznej kwocie 19.630 zł, z zakresu sportu i kultury fizycznej – dotacje otrzymało 7 stowarzyszeń w łącznej kwocie 60.000 zł, z zakresu rozwoju turystyki i promocji

gminy – dotację otrzymało 1 stowarzyszenie w kwocie 10.000 zł, z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego – dotację otrzymało 1 stowarzyszenie w kwocie 4.996 zł.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 16. Organizacje pozarządowe w gminie

Ip.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	Stowarzyszenie Przyjaciół Regionu i Społeczności Warmii Warnija , Kiersztanowo 31, 11-320 Jeziorany.	Prowadzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej i promocyjnej regionu, inicjowanie, wspieranie i pomoc w przedsięwzięciach edukacyjno-kulturalnych i turystycznych, w szczególności na rzecz rodzin.
2.	Stowarzyszenie Siedliska Warmińskie , Studnica 17, 11-320 Jeziorany.	Zachowanie i promowanie walorów krajobrazowych regionu, ochrona środowiska naturalnego, edukacja ekologiczna, promocja zdrowego i aktywnego trybu życia, sportu oraz turystyki.
3.	Stowarzyszenie „Nasz Derc” , Derc 40, 11-320 Jeziorany.	Integracja i aktywizacja społeczna, promowanie różnych form aktywnego spędzania wolnego czasu, wspieranie mieszkańców wsi znajdujących się w trudnej sytuacji.
4.	Stowarzyszenie „Trójkąt Warmiński” , Zerbuń 15, 11-320 Jeziorany.	Wspomaganie inicjatyw społecznych zmierzających do zaspokajania potrzeb mieszkańców, działalność wydawnicza, edukacyjna i kulturalna.
5.	Fundacja Revita Warmia , Tłokowo 45, 11-320 Jeziorany.	Działalność kulturalna, prowadzenie warsztatów artystycznych.
6.	Mazurskie Stowarzyszeni Forum Kobiet, Koło Terenowe w Jezioranach . ul. Kopernika 43/6, 11-320 Jeziorany.	Aktywizacja i promowanie kobiet w życiu publicznym i rodzinnym.
7.	Stowarzyszenie Przyjaciół Gimnazjum , ul. Konopnickiej 3, 11-320 Jeziorany.	Integracja i aktywizacja społeczna.
8.	Stowarzyszeni Integracja , ul. Konopnickiej 4, 11-320 Jeziorany.	Wspieranie społecznej aktywności mieszkańców na rzecz kultury, edukacji, sportu, oświaty i ochrony zdrowia, prowadzenie działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i historycznego regionu, rozwój i upowszechnianie sztuki współczesnej, promocja gminy.
9.	Stowarzyszenie Wspierania Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin – Żardeniki , Żardeniki 34, 11-320 Jeziorany.	Pomoc oraz tworzenie optymalnych warunków rozwoju osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, udzielanie wszechstronnej pomocy w rozwoju osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych i wychowawczych.
10.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych , ul. M. Kajki 49, 11-320 Jeziorany.	Przeciwdziałanie wykluczeniu, wspieranie integracji, działalność edukacyjna, kulturalna i sportowa.

11.	Akcja Katolicka Archidiecezji Warmińskiej – Dekanat Jeziorany, Plac Kościelny 2, 11-320 Jeziorany.	Kształtowanie życia według zasad wiary katolickiej, umacnianie wspólnoty chrześcijańskiej.
12.	Stowarzyszenie Inicjatyw Edukacyjno-Sportowych, ul. Konopnickiej 13e, 11-320 Jeziorany.	Podejmowanie inicjatyw w zakresie edukacji, sportu, turystyki, rozwijanie uzdolnień dzieci i młodzieży, wspieranie inicjatyw społecznych na rzecz kultury, historii i tradycji regionu.
13.	Miejski Klub Sportowy Jeziorany, ul. Konopnickiej 13, 11-320 Jeziorany.	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu.
14.	Uczniowski Klub Sportowy, Sekcja Warcabowa, ul. Kajki 21/12, 11-320 Jeziorany.	Zagospodarowanie czasu wolnego uczniów.
15.	Warmińsko-Mazurski Okręgowy Związek Warcabowy, ul. Kopernika 21, 11-320 Jeziorany.	Organizowanie i prowadzenie współzawodnictwa w warcabach, popularyzacja i rozwój sportu warcabowego; wspieranie działalności dobroczynnej.
16.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jezioranach, ul. Kopernika, 11-320 Jeziorany.	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, uczestnictwo w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej.
17.	Ochotnicza Straż Pożarna w Dercu, Derc, 11-320 Jeziorany.	
18.	Ochotnicza Straż Pożarna we Franknowie, Franknowo, 11-320 Jeziorany.	
19.	Ochotnicza Straż Pożarna w Wójtówku, Wójtówko, 11-320 Jeziorany.	
20.	Ochotnicza Straż Pożarna w Potrytach, Potryty, 11-320 Jeziorany.	
21.	Ochotnicza Straż Pożarna w Radostowie, Radostowo, 11-320 Jeziorany.	

Źródło danych: Urząd Miejski w Jezioranach.

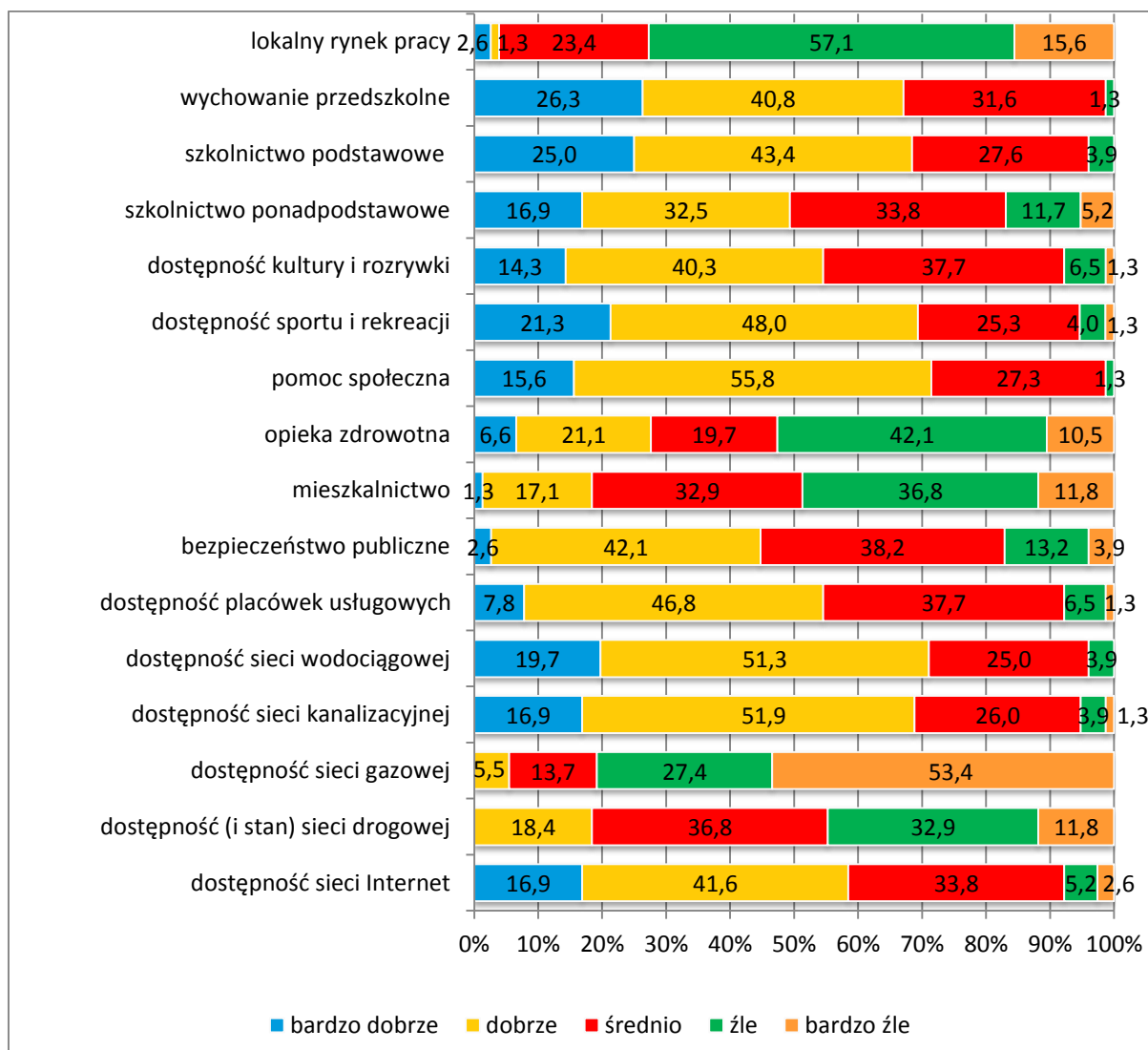
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Jeziorany posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza i jego Zastępcy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 77 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 29. Warunki życia w gminie

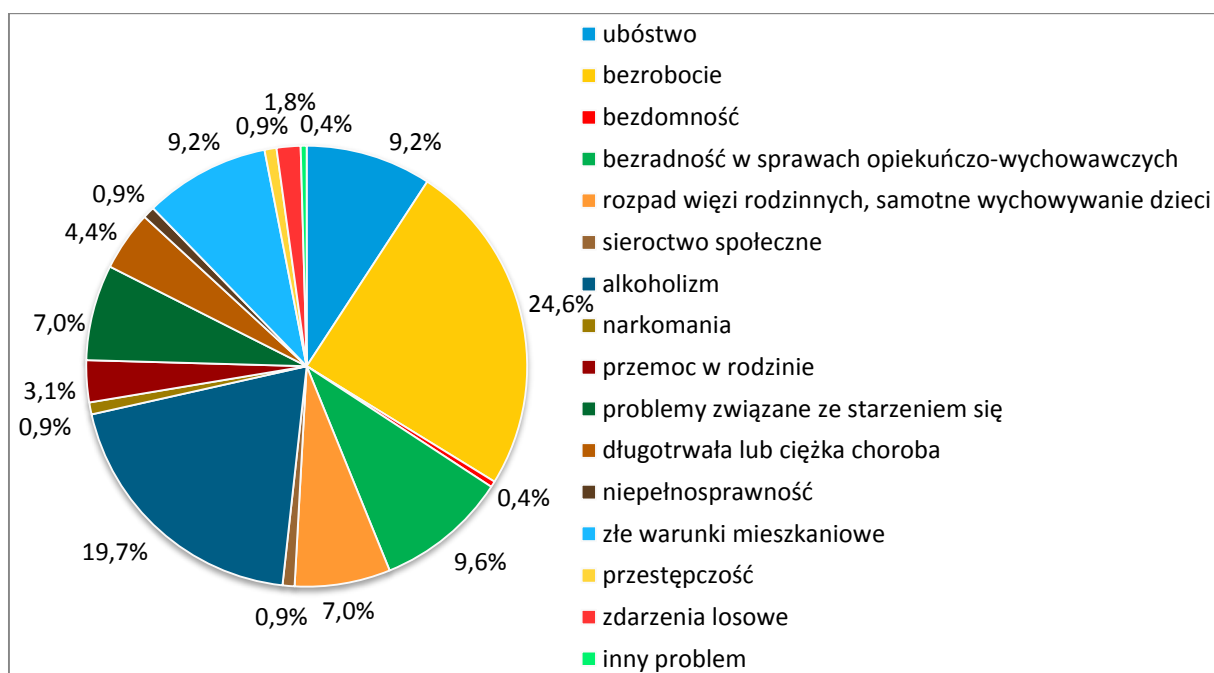
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najwyżej ocenili pomoc społeczną (łącznie 71,4% ocen dobrych i bardzo dobrych), dostęp do sieci wodociągowej (w sumie 71% ocen dobrych i bardzo dobrych), sportu i rekreacji (łącznie 69,3% ocen dobrych i bardzo dobrych), sieci kanalizacyjnej (w sumie 68,8% ocen dobrych i bardzo dobrych), szkolnictwa podstawowego (w sumie 68,4% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz wychowania przedszkolnego (łącznie 67,1% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili dostęp do sieci gazowej (w sumie 80,8% ocen bardzo złych i złych), lokalny rynek pracy (łącznie 72,7% ocen złych i bardzo złych), opiekę zdrowotną (w sumie 52,6% ocen złych i bardzo złych), sytuację mieszkaniową (łącznie 48,6% ocen złych i bardzo złych) oraz dostępność (i stan) sieci drogowej (w sumie 44,7% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 30. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

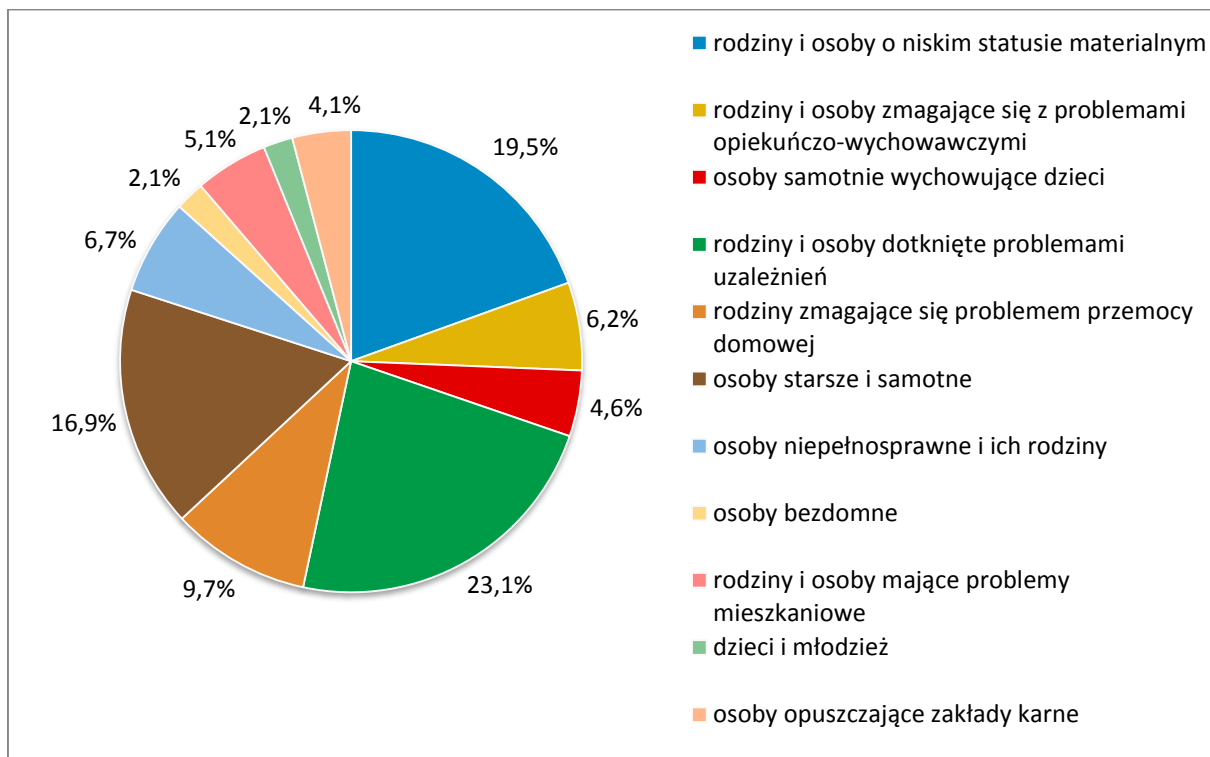

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Za problemy, który najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci uznali bezrobocie (24,6%) i alkoholizm (19,7%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 31. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

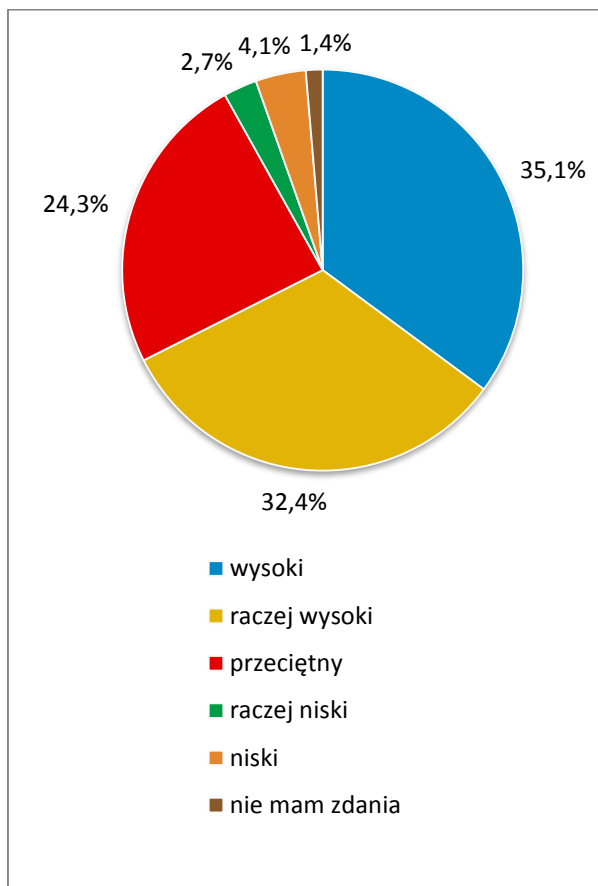

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

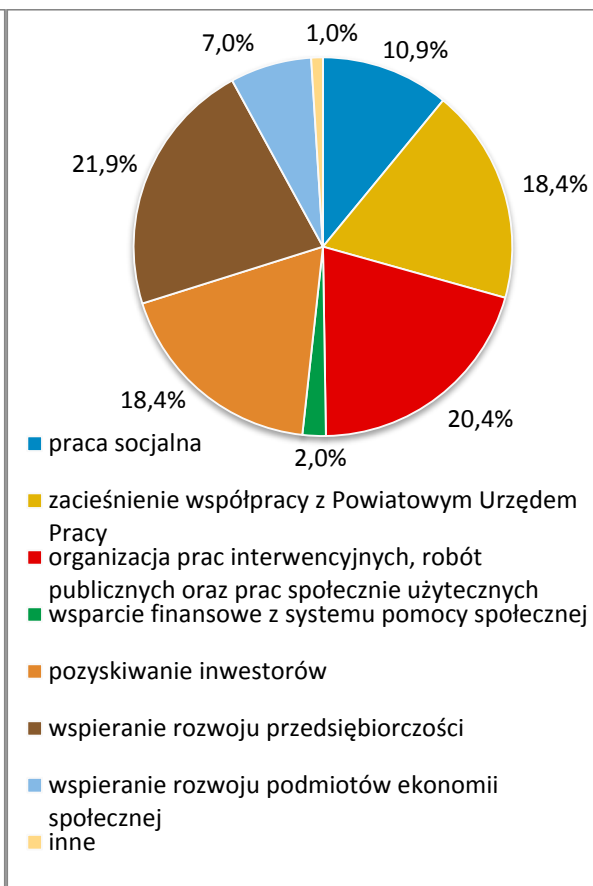
Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (23,1%), rodziny i osoby o niskim statusie materialnym (19,5%) oraz osoby starsze i samotne (16,9%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 32. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 33. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

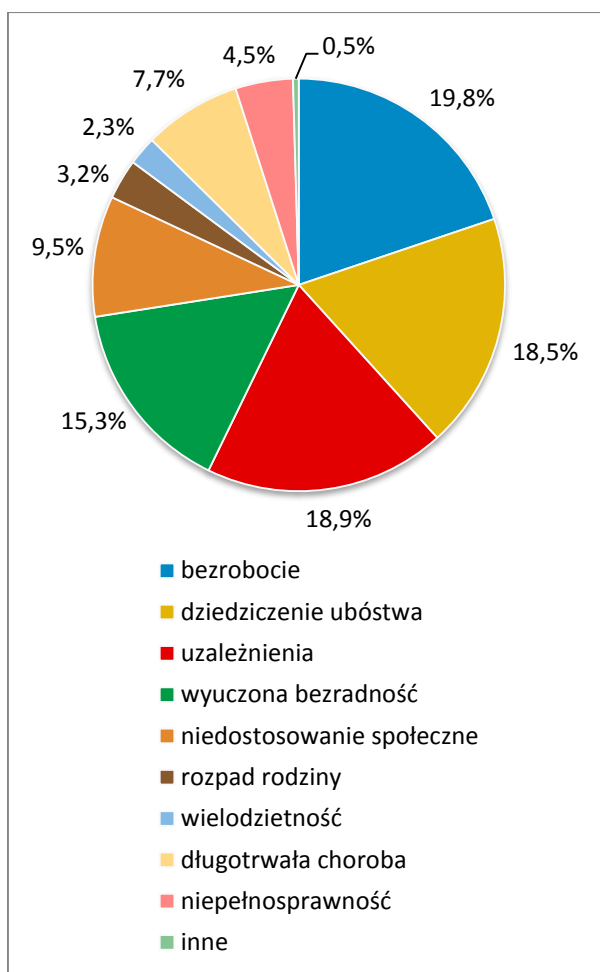
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 67,5%) stwierdziło, że poziom bezrobocia w gminie jest wysoki lub raczej wysoki, a 24,3% badanych odpowiedziało, że jest on przeciętny. Za niski lub raczej niski uznało go łącznie 6,8% respondentów.

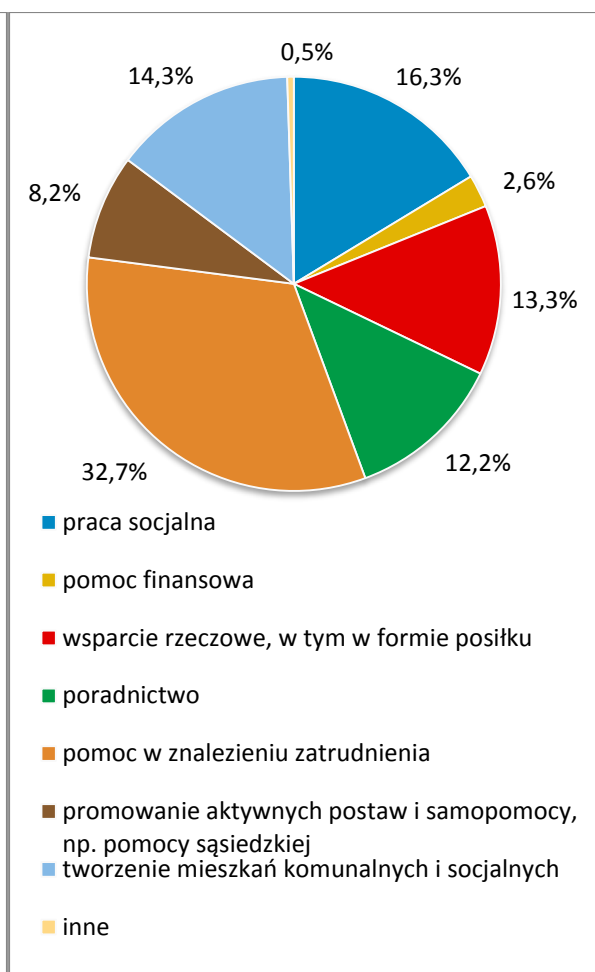
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (21,9%), organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (20,4%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, oraz pozyskiwanie inwestorów (po 18,4%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 34. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 35. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

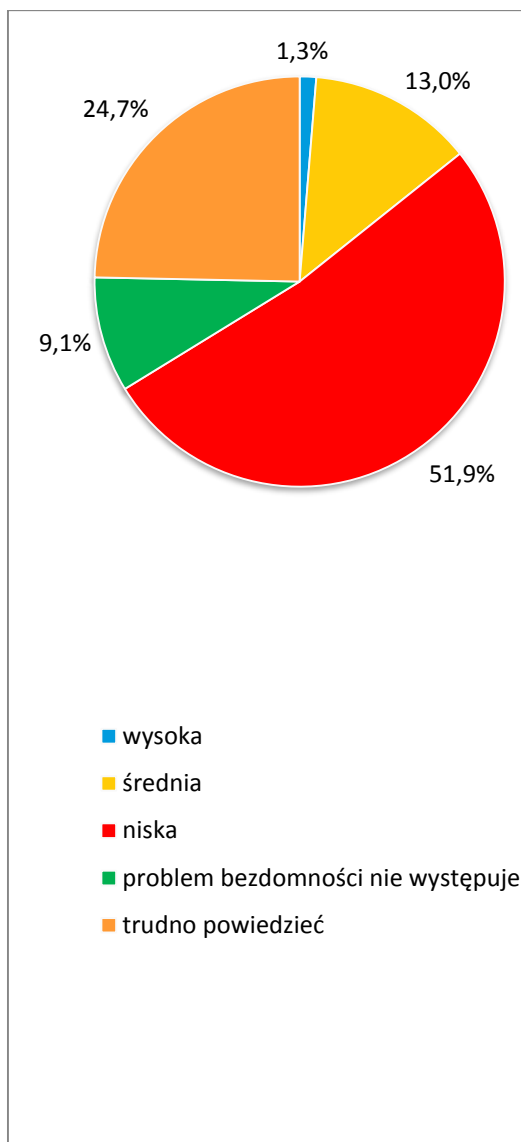
Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali bezrobocie (19,8%), uzależnienia (18,9%), dziedziczenie ubóstwa (18,5%) oraz wyuczoną bezradność (15,3%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (32,7%). Duże znaczenie przywiązywali również do prowadzenia pracy socjalnej (16,3%), tworzenia mieszkań komunalnych i socjalnych (14,3%), wsparcia rzeczowego, w tym w formie posiłku (13,3%) oraz poradnictwa (12,2%).

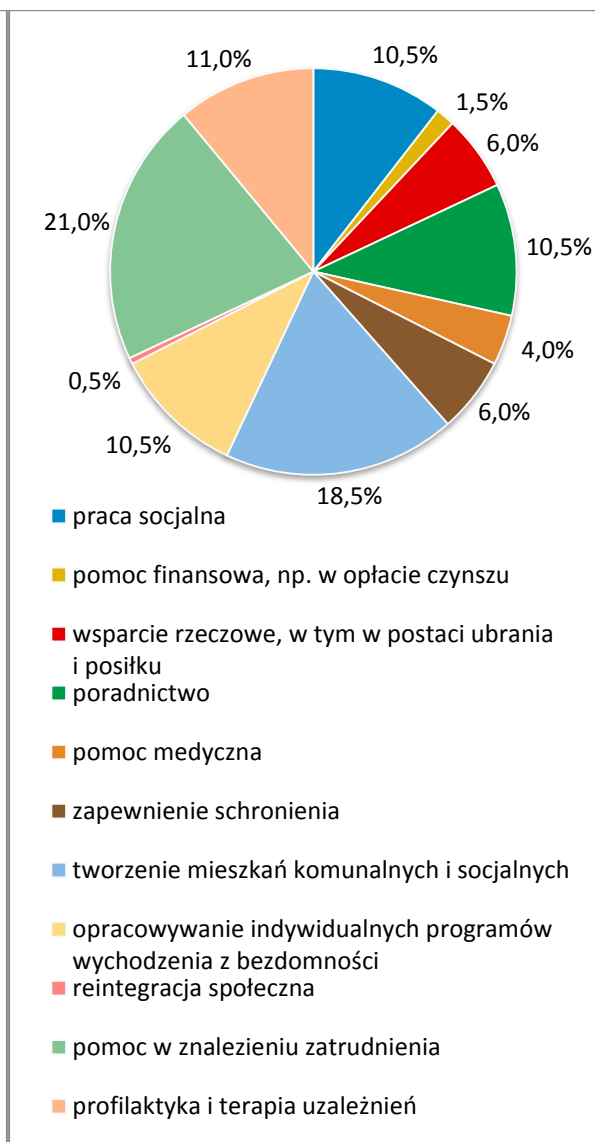
W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby

największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 36. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 37. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

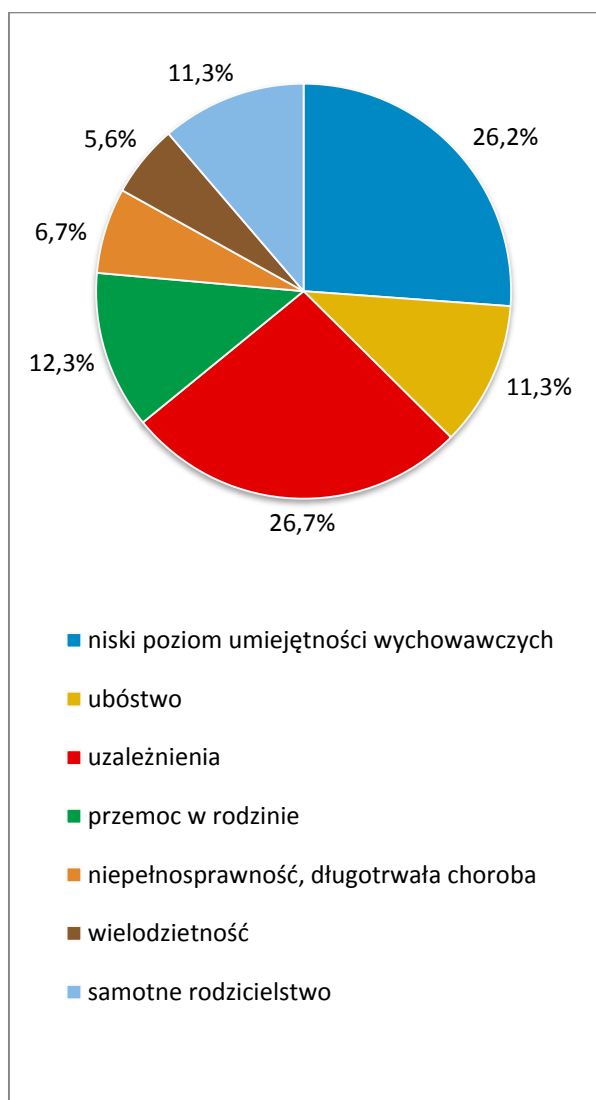
Większość respondentów (51,9%) stwierdziło, że skala zjawiska bezdomności w gminie jest niska. Jednocześnie 24,7% ankietowanych nie miało zdania w tej sprawie, a 13% badanych uznało, że skala tego problemu jest średnia.

W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (21%), tworzenie

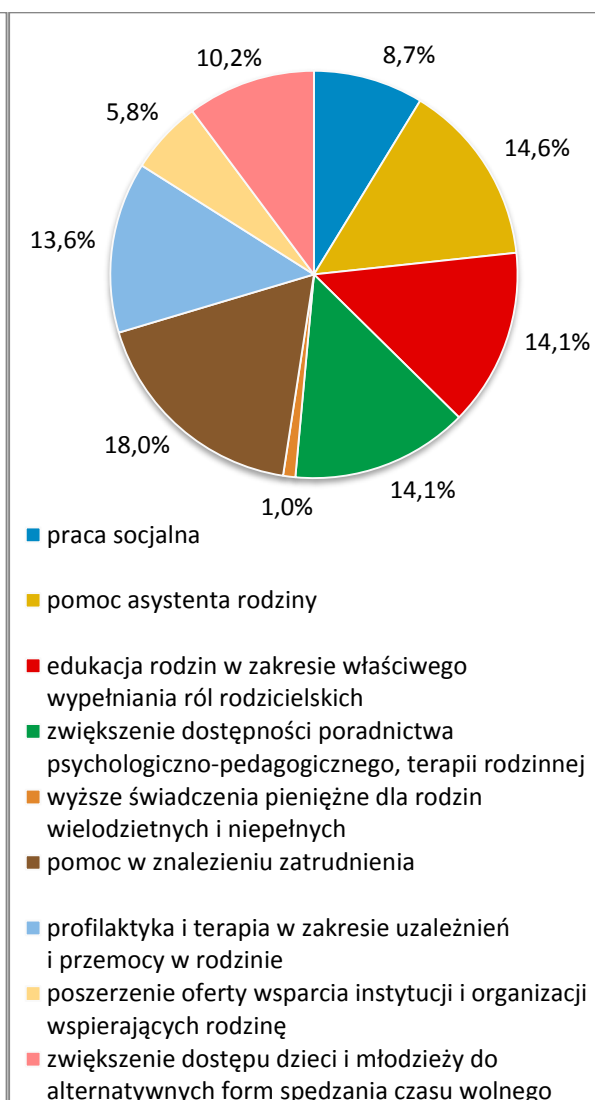
mieszkań komunalnych i socjalnych (18,5%), a także prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (11%), pracy socjalnej, poradnictwa oraz opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności (po 10,5%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 38. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 39. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

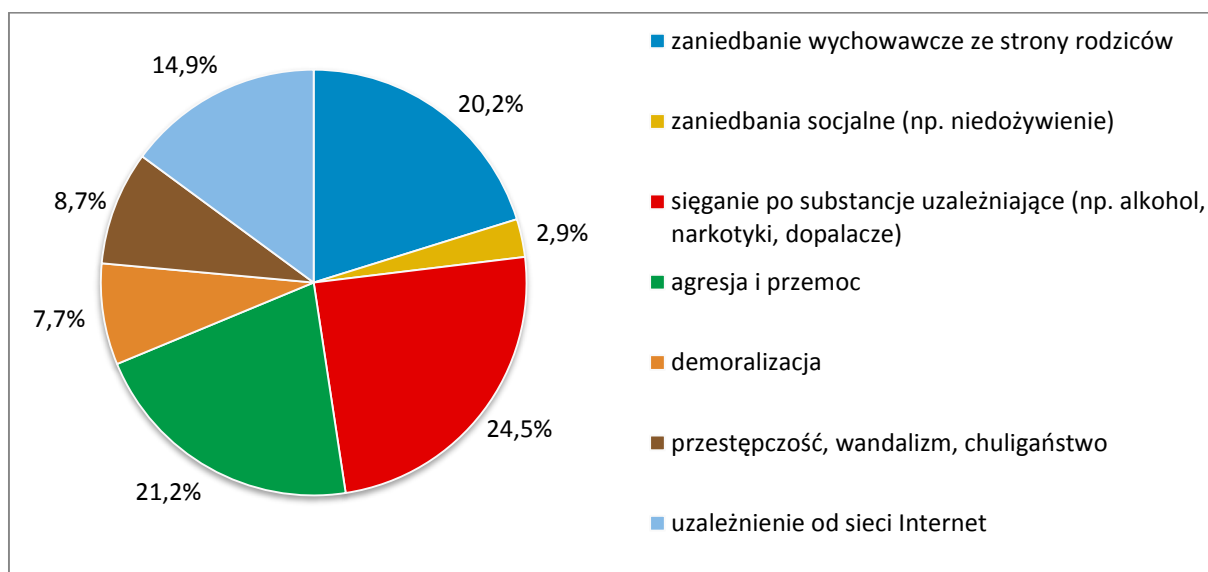
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia (26,7%) oraz niski poziom umiejętności wychowawczych (26,2%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (18%), zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny (14,6%), edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (po 14,1%) oraz prowadzenie profilaktyki i terapii w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie (13,6%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 40. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

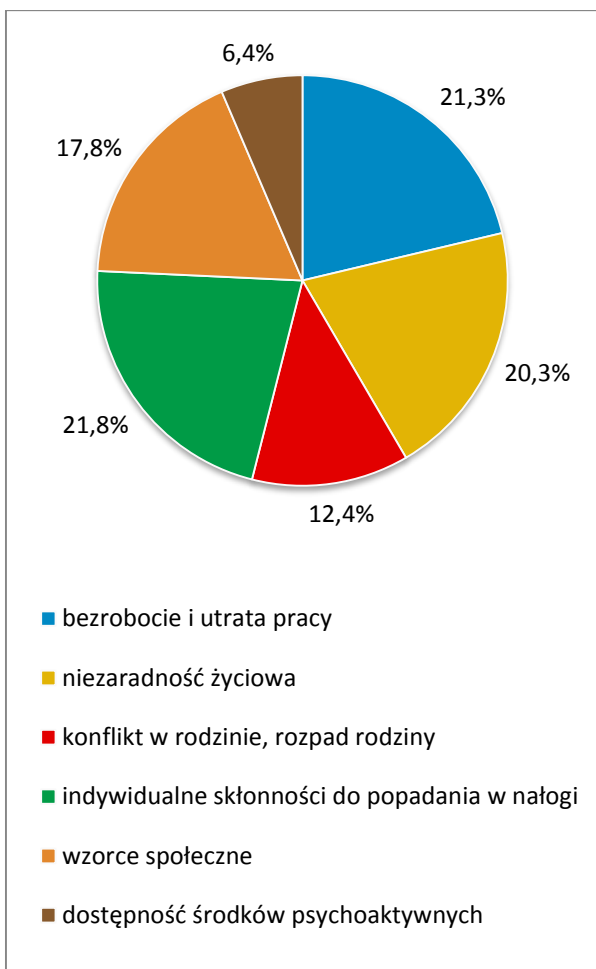
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (24,5%), agresję i przemoc (21,2%) oraz zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (20,2%).

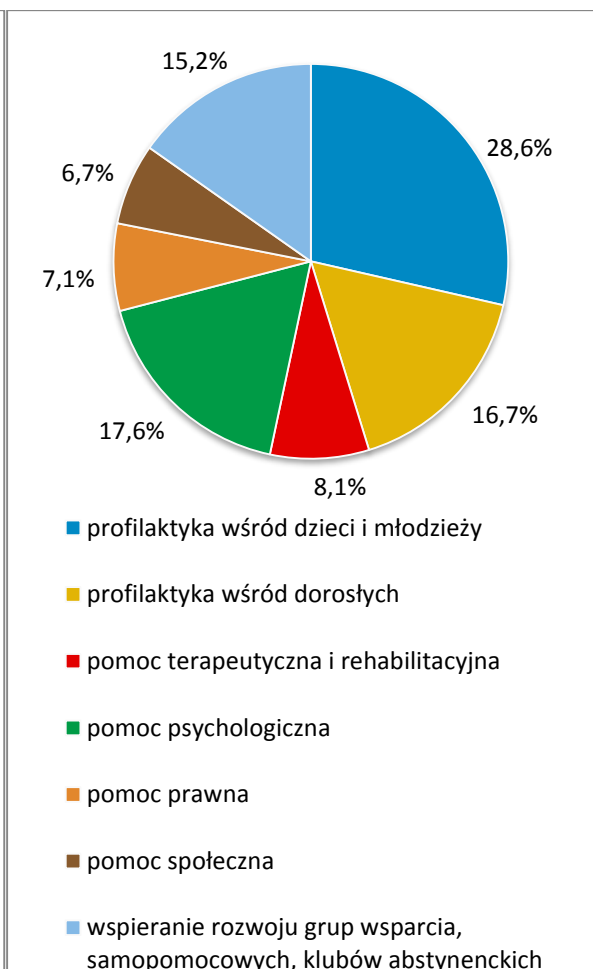
W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie

powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 41. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 42. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli indywidualne skłonności do popadania w nałogi (21,8%), bezrobocie i utratę pracy (21,3%), niezaradność życiową (20,3%) oraz wzorce społeczne (17,8%).

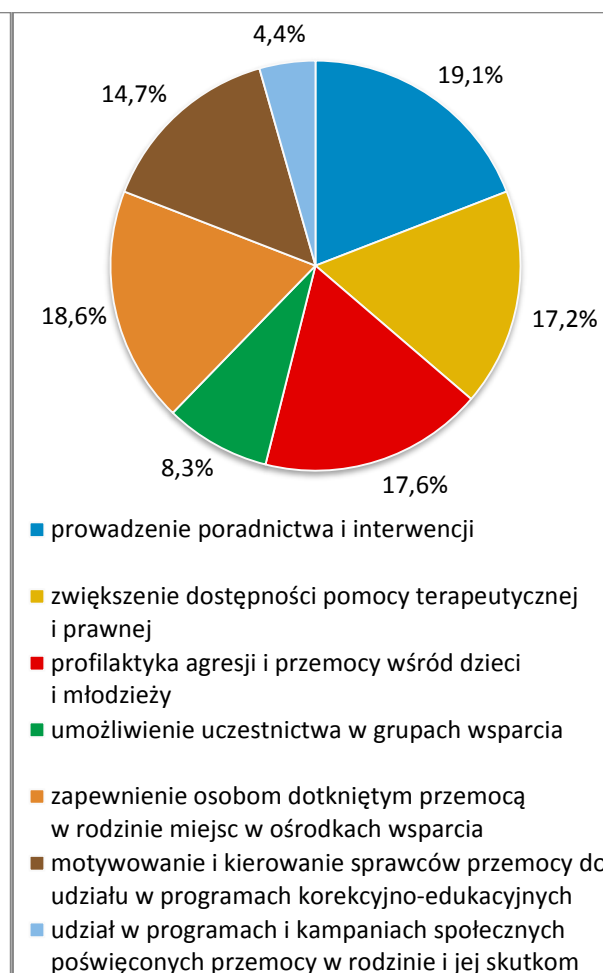
Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (28,6%) i dorosłych (16,7%), zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (17,6%) oraz wspieraniu rozwoju grup wsparcia, samopomocowych i klubów abstynenckich (15,2%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 43. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 44. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

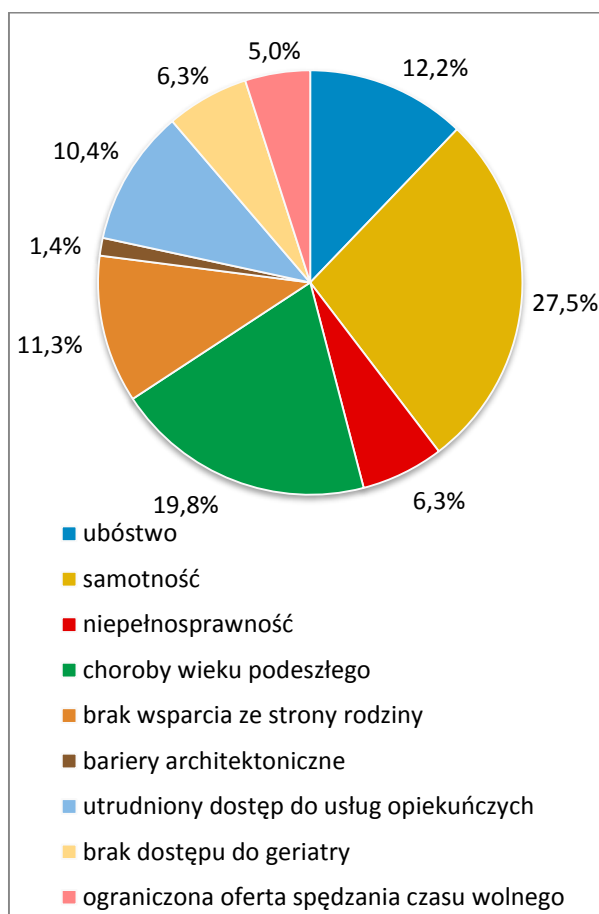
Większość badanych (łącznie 74,3%) stwierdziła, że zna przypadki przemocy w rodzinie w gminie lub o nich słyszała. Odmiennego zdania było w sumie 25,6% ankietowanych.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić poradnictwo i interwencje (19,1%), zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (18,6%), prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (17,6%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej

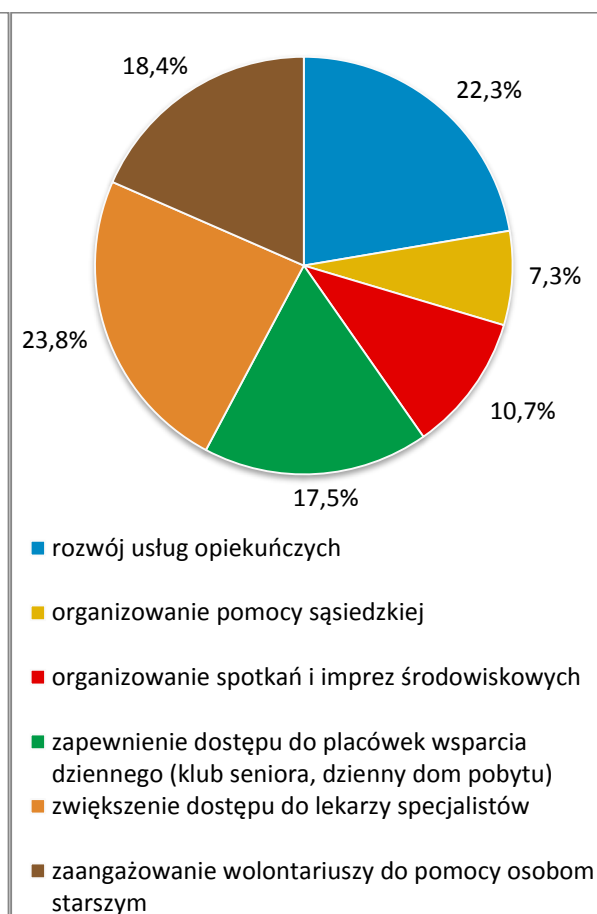
i prawnej (17,2%) oraz motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (14,7%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 45. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

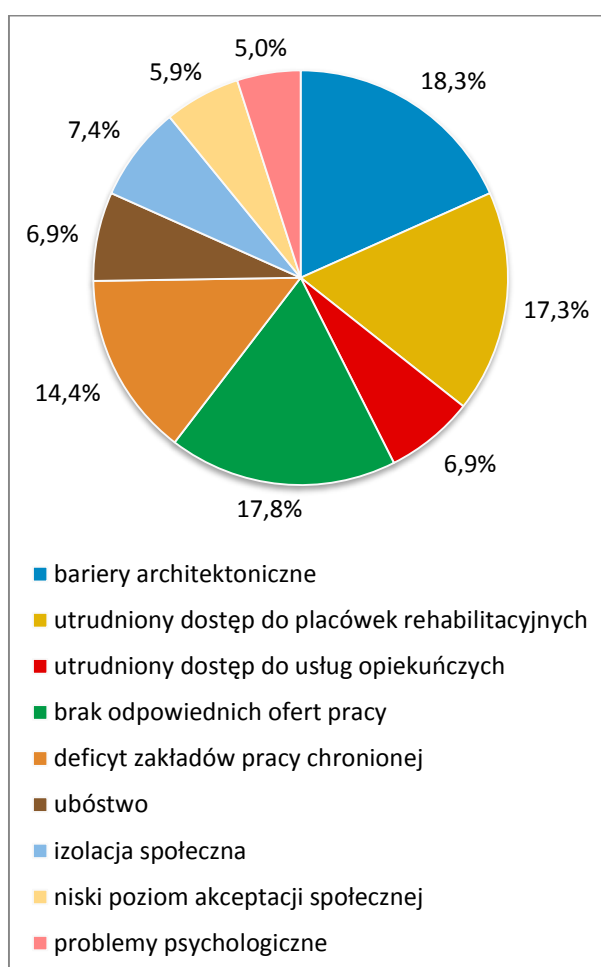
W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są samotność (27,5%), choroby wieku podeszłego (19,8%), ubóstwo (12,2%), brak wsparcia ze strony rodziny (11,3%) oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (10,4%).

Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (23,8%), rozwój usług opiekuńczych (22,3%), zaangażowanie wolontariuszy do pomocy

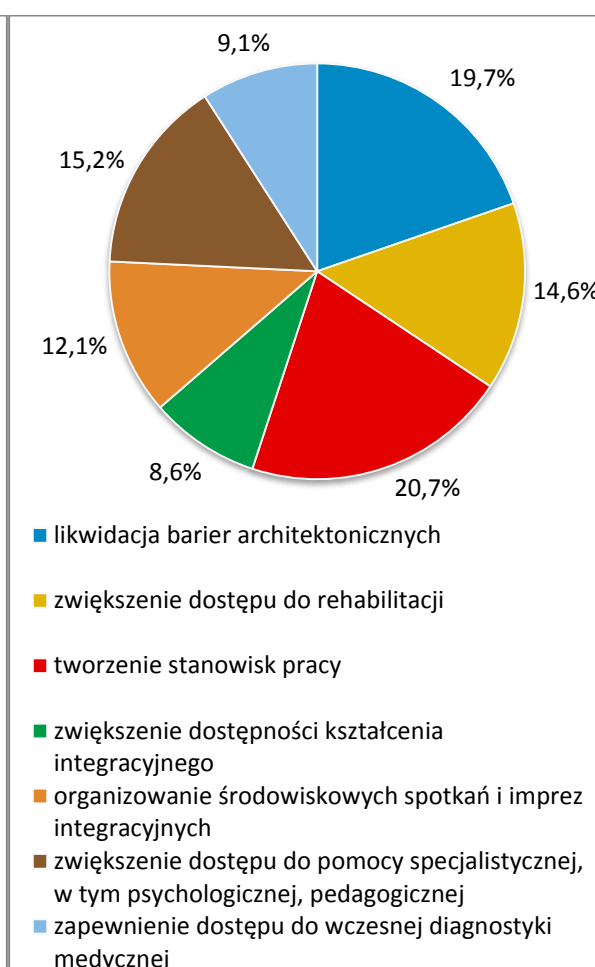
osobom starszym (18,4%) oraz zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 17,5%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 47. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

Wykres 48. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

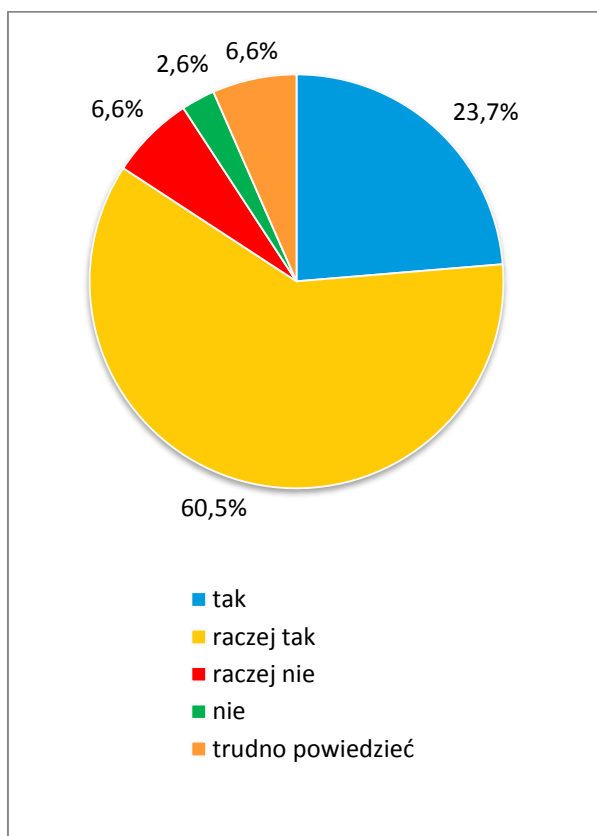
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: bariery architektoniczne (18,3%), brak odpowiednich ofert pracy (17,8%), utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (17,3%) oraz deficyt zakładów pracy chronionej (14,4%).

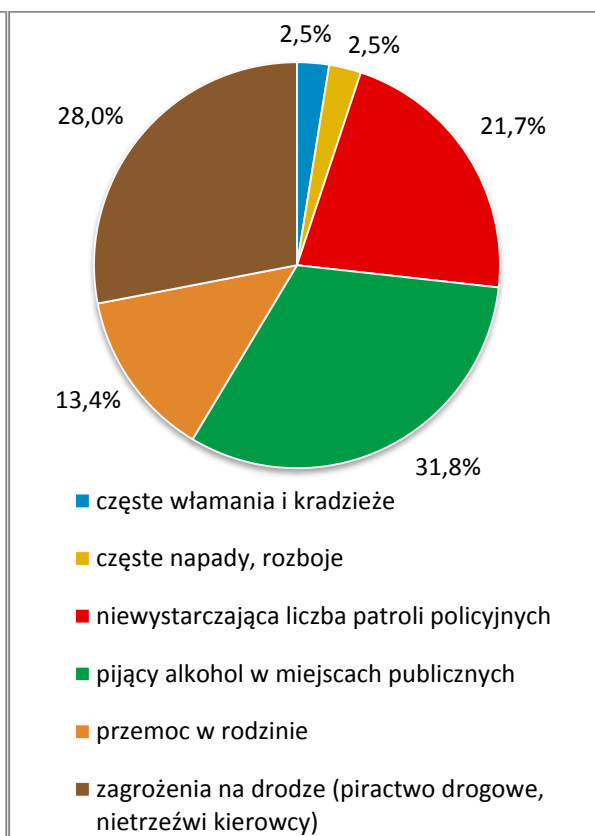
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na tworzeniu stanowisk pracy (20,7%), likwidowaniu barier architektonicznych (19,7%), zwiększeniu dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej, pedagogicznej (15,2%), oraz rehabilitacji (14,6%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 49. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

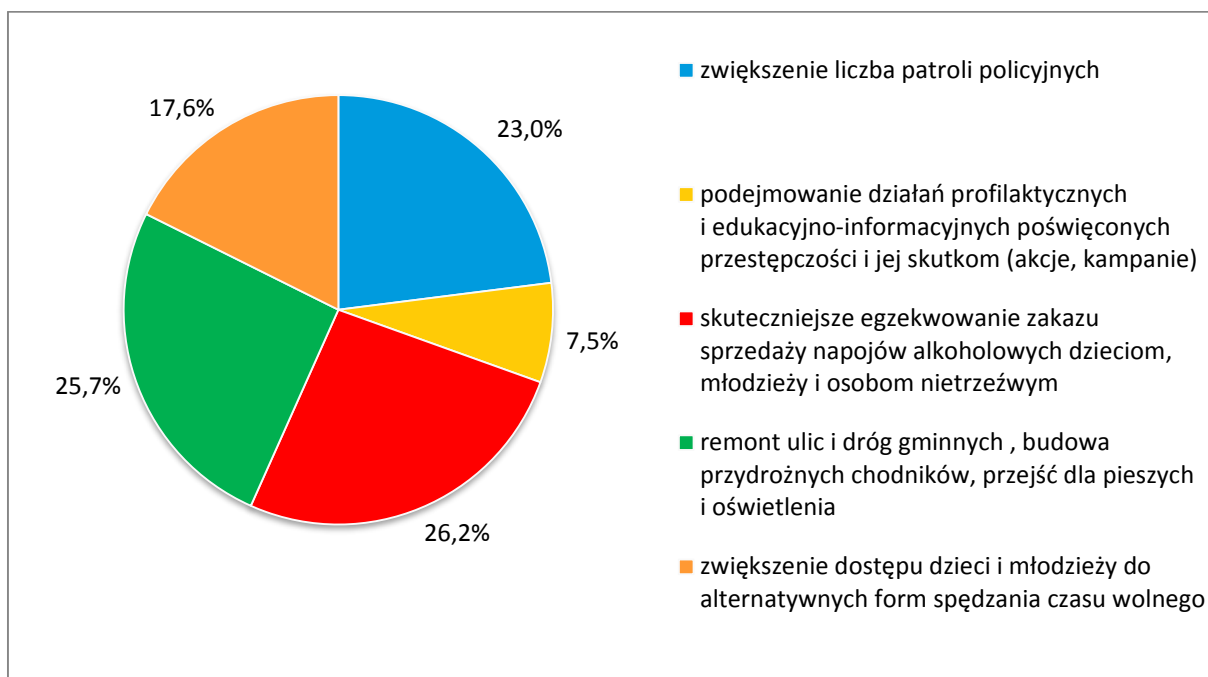

Wykres 50. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 51. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 84,2%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było w sumie 9,2% badanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (31,8%), zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 28%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (21,7%).

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłoby takie działania, jak: skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (26,2%), remont ulic i dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (25,7%) oraz zwiększenie liczby patroli policyjnych (23%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy

społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Analizę SWOT przeprowadzoną na potrzeby niniejszego dokumentu przedstawiono poniżej.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ upowszechnianie ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach ▪ zapewnianie wsparcia osobom bezdomnym i wychodzącym z bezdomności ▪ istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ zapewnianie wsparcia przez asystenta rodziny ▪ zapewnianie rodzinom dostępu do poradnictwa specjalistycznego ▪ dobra dostępność opieki przedszkolnej i szkolnictwa podstawowego ▪ możliwość kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadpodstawowym ▪ działalność Miejskiego Ośrodka Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej i Czytelni Internetowej ▪ dobra dostępność podstawowej opieki medycznej w gminie ▪ zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie dostępu do pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej ▪ wystarczające wśród dzieci i młodzieży działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ funkcjonowanie w gminie Punktu Konsultacyjno-Profilaktycznego dot. Alkoholizmu, Narkomanii i Przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zbyt niska skala działań zachęcających inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ deficyt podmiotów ekonomii społecznej w gminie ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych, w tym socjalnych ▪ brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ brak w gminie żłobka ▪ brak dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie ▪ niewystarczające wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działania edukacyjno-szkoleniowe w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ brak w gminie grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie ▪ brak mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie ▪ brak w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych ▪ brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ niska skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych ▪ ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej (w tym opieki geriatrycznej)

<p>w Rodzinie oraz grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych (AA, Al-Anon)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ▪ informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy ▪ organizowanie usług opiekuńczych ▪ funkcjonowanie w gminie Dziennego Domu Pomocy Społecznej ▪ istnienie bazy rehabilitacyjnej w gminie ▪ upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy ▪ dysponowanie odpowiednią liczbą pracowników socjalnych ▪ dobrze wykwalifikowana i podnosząca kwalifikacje kadra MOPS-u ▪ posiadanie wiedzy na temat problemów społecznych występujących w gminie ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej oraz z przedstawicielami kościoła 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ istnienie barier utrudniających niepełnosprawnym codzienne życie, w tym architektonicznych ▪ niewielki potencjał sektora pozarządowego działającego w gminie w obszarze polityki społecznej ▪ niewielka skala działań służących pozyskaniu dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ nierozwinięty wolontariat, m.in. brak wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość pozyskania środków finansowych z funduszy zewnętrznych, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zjawisko dziedziczenia bezrobocia ▪ niechęć osób bezrobotnych do poszukiwania pracy

<p>m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ Programy 500+ i „Dobry Start” ▪ tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ wzrost świadomości społecznej na temat uzależnień i przemocy domowej ▪ wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych ▪ podejmowanie działań integrujących społeczność lokalną ▪ stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej ▪ zwiększenie aktywności społecznej ▪ poszerzenie sektora pozarządowego działającego w obszarze polityki społecznej ▪ utworzenie wolontariatu w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewielki potencjał inwestorów w regionie ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym; rozpad więzi rodzinnych ▪ coraz większa dostępność napojów alkoholowych i innych środków psychoaktywnych, np. dopalaczy ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ zwiększająca się liczba osób starszych i niepełnosprawnych ▪ niezadowolająca poziom życia osób starszych ▪ niewystarczająca dostępność domów pomocy społecznej ▪ migracja osób młodych do większych jednostek administracyjnych ▪ bierna i roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej
---	--

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Jeziorany pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- dalsze wspieranie osób żyjących w ubóstwie, znajdujących się w trudnej sytuacji i wymagających aktywizacji zawodowej;
- zwiastujący proces starzenia się społeczności lokalnej i zwiększający ryzyko chorób i niepełnosprawności stały wzrost liczby osób starszych, któremu towarzyszy spadek liczby osób w wieku produkcyjnym;
- rozwijanie systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej;
- wspieranie rodzin wymagających ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;

- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, w tym zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;
- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych poświęconych przestępczości;
- wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie i zacieśnienie współpracy z sektorem obywatelskim.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2020-2026. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

- 1. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju:** wspieranie osób żyjących w ubóstwie, znajdujących się w trudnej sytuacji i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy, oraz tworzenie w gminie nowych miejsc pracy;
- 2. Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania:** zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej, a także ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych;
- 3. Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej:** udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie, a także zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia;
- 4. Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju;

5. **Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie:** przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich, oraz podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości;
6. **Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego:** doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie, a także rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Jeziorany w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2020-2026 jest *skuteczne aktywizowanie osób zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju, wzmocnienie rodzin oraz integrowanie społeczności lokalnej*. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie osób żyjących w ubóstwie, znajdujących się w trudnej sytuacji i wymagających aktywizacji, w tym pozostających bez pracy. 2. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi, obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych. 2. Podejmowanie wśród osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej działań edukacyjnych służących poprawie ich położenia oraz zapobieganiu zjawisku dziedziczenia bezrobocia i biedy, m.in. edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym. 3. Udzielanie przez MOPS pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego. 4. Udzielanie przez MOPS świadczenia wychowawczego i świadczenia „Dobry Start”. 5. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych (np. zbiórek). 6. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, zabezpieczenie dla nich, w razie potrzeb, podręczników, odzieży i obuwia, a także organizowanie wypoczynku oraz czasu wolnego.

	<ol style="list-style-type: none"> 7. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz udzielanie pomocy w rozpoczęciu działalności gospodarczej. 8. Wspieranie tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, w tym spółdzielni socjalnych oraz działającego na terenie gminy Klubu Integracji Społecznej. 9. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością, m.in. prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego oraz w dostępie do opieki zdrowotnej i terapii uzależnień, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami spoza gminy. 10. Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie nowych mieszkań socjalnych. 11. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów). 12. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie inwestorom ulg podatkowych. 13. Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej. 14. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, m.in. poprzez promowanie jej walorów oraz rozwijanie oferty i infrastruktury turystycznej, w tym agroturystycznej. 15. Wspieranie w gminie rolnictwa i zmian w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności. 16. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom ubogim, bezrobotnym i bezdomnym, a także z Kościołem.
Czas realizacji	Lata 2020-2026.
Realizatorzy	Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Klub Integracji Społecznej, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie, niepubliczne placówki oświatowe, szkoły ponadpodstawowe, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, placówki zapewniające schronienie poza gminą, placówki ochrony zdrowia, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych

	oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i bezdomnym, a także Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywizacja zawodowa i usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, ▪ poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, ▪ zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, ▪ wzrost aktywności gospodarczej w gminie.

Cel strategiczny 2.	Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie osobom starszym odpowiedniej opieki oraz zwiększenie ich udziału w życiu społeczności lokalnej. 2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób nią dotkniętych.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 2. Rozwijanie usług opiekuńczych i uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 3. Inicjowanie i promowanie wśród mieszkańców gminy działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej. 4. Kontynuowanie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i niepełnosprawnych. 5. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, m.in. w ramach Dziennego Domu Pomocy Społecznej, gminnych placówek kulturalnych oraz przy współpracy z organizacjami pozarządowymi. 6. Wspieranie inicjatyw służących zwiększeniu aktywności osób starszych i niepełnosprawnych oraz wykorzystujących ich potencjał. 7. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.

	<p>8. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, m.in. z zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami wsparcia, domami pomocy społecznej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, zakładami pracy chronionej, zakładami aktywności zawodowej, organizacjami pozarządowymi, a także z Kościołem.</p> <p>9. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.</p>
Czas realizacji	Lata 2020-2026.
Realizatorzy	Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Dzienny Dom Pomocy Społecznej, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ponadpodstawowe, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, ośrodki wsparcia, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne, domy pomocy społecznej, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, ▪ wyższy standard świadczonych usług, ▪ lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.

<p>Cel strategiczny 3.</p>	<p>Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej</p>
<p>Cele operacyjne</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie. 2. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 1.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej, psychologicznej, prawnej i społecznej dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez poszerzenie oferty funkcjonującego w gminie Punktu Konsultacyjno-Profilaktycznego dot. Alkoholizmu, Narkomanii i Przemocy w Rodzinie oraz podejmowanie współpracy z placówkami leczenia uzależnień i ośrodkami wsparcia świadczącymi pomoc w ww. zakresie. 2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności kierowanej do dzieci i młodzieży, ich rodziców oraz nauczycieli. 3. Wspieranie ruchu samopomocowego w gminie – działalności grup wsparcia AA i Al-Anon oraz działań mających na celu utworzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. 4. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 5. Zintensyfikowanie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 6. W razie potrzeby tworzenie w gminie mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie, zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia, a także kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Olsztynie. 7. Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie. 8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 2.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych, w tym opieki geriatrycznej i rehabilitacji. 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami. 5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych.

	6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.
Czas realizacji	Lata 2020-2026.
Realizatorzy	Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjno-Profilaktyczny dot. Alkoholizmu, Narkomanii i Przemocy w Rodzinie, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Placówki ochrony zdrowia, szkoły ponadgimnazjalne, placówki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym organizacje udzielające pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, ▪ lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współ-uzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie, ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, ▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej.

Cel strategiczny 4.	Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju
Cele operacyjne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji. 2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 2. Utrzymanie, a w razie konieczności, zwiększenie liczby asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń. 3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników MOPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny. 4. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego. 5. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci. 6. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie żłobka. 7. Kontynuowanie i wspieranie działań integracyjnych na rzecz rodzin, m.in. organizowanie imprez integracyjnych dla rodzin. 8. Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin, dzieci i młodzieży, m.in. poprzez rozwijanie służącej temu infrastruktury oraz zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy, organizowanie wypoczynku. 9. Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży. 10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych. 11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi. 12. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.
Czas realizacji	Lata 2020-2026.

Realizatorzy	Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Olsztynie, placówki ponadpodstawowe, placówki zapewniające schronienie spoza gminy, placówki ochrony zdrowia, specjaliści, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, m.in. organizacje udzielające pomocy rodzinom i dzieciom i zajmujące się wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościoł, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, ▪ skuteczniejsze wsparcie dla rodziców mających trudności opiekuńczo-wychowawcze, rodziców samotnych i wychowujących dzieci niepełnosprawne, ▪ zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, ▪ podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających.

Cel strategiczny 5.	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich. 2. Podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 2. Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów. 3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych. 4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych.
Czas realizacji	Lata 2020-2026.
Realizatorzy	Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, gminne placówki oświatowe i kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Placówki ochrony zdrowia, placówki ponadpodstawowe, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, ▪ bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 6.	Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie. 2. Rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę MOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach. 2. Dalsze zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny. 3. W razie możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie. 4. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej MOPS-u. 6. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. 3. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej. 4. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych. 5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
Czas realizacji	Lata 2020-2026.
Realizatorzy	Burmistrz, Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.
Partnerzy w realizacji	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olsztynie, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none">▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej,▪ wyższa jakość świadczonych usług,▪ rozwój aktywności mieszkańców,▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych,▪ różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeziorany na lata 2020-2026 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program współpracy Gminy Jeziorany z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinna cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Miejską i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert). Wśród obecnie obowiązujących należy wymienić:

- Resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,
- Program „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu – nowy wymiar 2020”,
- Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020,
- Program Wieloletni „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020,
- Program wspierający powrót osób bezdomnych do społeczności,
- Program „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”.

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jeziorany na lata 2020-2026 będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jezioranach. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 17. Ramy finansowe strategii w latach 2020-2026 (w zł)

2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.
13.421.978	13.120.213	12.825.232	12.536.884	12.825.232	13.120.212	13.120.212

Źródło danych: Urząd Miejski w Jezioranach.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, rozdział 85153 Przeciwdziałanie narkomanii, rozdział 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi, dział 852 Pomoc społeczna, dział 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ww. działach w latach 2015-2017.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia

zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Burmistrz może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,
- liczba osób i rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego,
- liczba rodzin objętych świadczeniem wychowawczym i świadczeniem „Dobry Start”,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach klubu integracji społecznej,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,

- liczba mieszkań komunalnych i socjalnych,
- liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych.

Cel strategiczny 2.:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba seniorów i osób niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- liczba osób z gminy korzystających z dziennego domu pomocy społecznej,
- liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery architektoniczne,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób z gminy korzystających z ośrodków wsparcia dziennego poza gminą,
- liczba osób z gminy objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej,
- liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.

Cel strategiczny 3.:

- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjno-profilaktycznego,
- liczba grup samopomocowych oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba mieszkań chronionych i liczba osób z nich korzystających,
- liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia,

- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

Cel strategiczny 4.:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba dzieci do lat 3. objętych opieką,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba opracowywanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych.

Cel strategiczny 5.:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 6.:

- liczba pracowników MOPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne przyznane w gminie w latach 2016-2018 ...	19
Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie	25
Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie	28
Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie	29
Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie.....	30
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych..	35
Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.....	38
Tabela 8. Przepięstwa i wykroczenia popełnione w gminie w 2018 roku.....	41
Tabela 9. Kadra MOPS-u i jej kwalifikacje w 2018 roku	43
Tabela 10. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2016-2018.....	44
Tabela 11. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez MOPS w latach 2016-2018.....	48
Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2016-2018	51
Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2016-2018	52
Tabela 14. Instytucje wsparcia w gminie.....	53
Tabela 15. Instytucje udzielające wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy	53
Tabela 16. Organizacje pozarządowe w gminie	56
Tabela 17. Ramy finansowe strategii w latach 2020-2026 (w zł)	89

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2016-2018	16
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2016-2018	17
Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2016-2018	18
Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2016-2018.....	18

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie	19
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2016-2018.....	21
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2018 roku	21
Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2016-2018*	22
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2016-2018	22
Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie olsztyńskim, w województwie warmińsko-mazurskim i w kraju w latach 2016-2018 (w %)	23
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2018 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy oraz poziomu wykształcenia	24
Wykres 17. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku.....	32
Wykres 18. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku	32
Wykres 19. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku.....	33
Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku	33
Wykres 21. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZON w Olsztynie do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2016-2018	34
Wykres 22. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2016-2018	36
Wykres 23. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2016-2018.....	37
Wykres 24. Osoby w gminie, którym w latach 2016-2018 udzielono pomocy i wsparcia.....	45
Wykres 25. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2016-2018 przyznano świadczenie ..	45
Wykres 26. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2016-2018 przyznano świadczenie pieniężne	46
Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2016-2018 przyznano świadczenie niepieniężne	46
Wykres 28. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2016-2018 (liczba osób w rodzinach)	47
Wykres 29. Warunki życia w gminie	58

Wykres 30. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy	59
Wykres 31. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	60
Wykres 32. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	61
Wykres 33. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?	61
Wykres 34. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	62
Wykres 35. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	62
Wykres 36. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?.....	63
Wykres 37. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	63
Wykres 38. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie.....	64
Wykres 39. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?.....	64
Wykres 40. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	65
Wykres 41. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy.....	66
Wykres 42. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	66
Wykres 43. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie.....	67
Wykres 44. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	67
Wykres 45. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy.....	68
Wykres 46. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	68
Wykres 47. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy....	69
Wykres 48. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	69
Wykres 49. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	70
Wykres 50. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie.....	70
Wykres 51. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?.....	71